

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

11 juni 1997

DISCUSSIONOTA

voor een verdere staatshervorming

HOORZITTINGEN

in verband met hoofdstuk III.4.3 – werkgelegenheid

VERSLAG

**namens de Commissie voor Staatshervorming en Algemene Zaken
uitgebracht door de heer Etienne Van Vaerenbergh**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Johan Sauwens.

Vaste leden : mevrouw Brigitte Grouwels, de heren Marc Olivier, Herman Suykerbuyk, John Taylor, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren André Denys, Jaak Gabriels, Francis Vermeiren ;

de heren Gilbert Bossuyt, Freddy De Vilder, Robert Voorhamme ;

de heren Filip Dewinter, Joris Van Hauthem ;

de heer Johan Sauwens ;

de heer Jos Geysels.

Plaatsvervangers :

de heren Leo Delcroix, Johan De Roo, mevrouw Mia De Schamphelaere, de heren Bart Vandendriessche, Johan Weyts ;

de heren Ward Beysen, Karel De Gucht, Dirk Van Mechelen ;

mevrouw Lydia Maximus, de heren Michiel Vandenbusche, Peter Van Velthoven ;

de heren Luk Van Nieuwenhuysen, Karim Van Overmeire ;

de heer Etienne Van Vaerenbergh ;

mevrouw Vera Dua.

Zie :

253 (1996-1997)

– Nr. 1 : Discussienota

– Nrs. 2 en 3 : Verslagen

INHOUD

	Blz.
I. Hoorzitting van 26 maart 1997 met de heer Yvan Bostyn, administrateur-generaal van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB).	4
II. Hoorzitting van 26 maart 1997 met de heer Johan Delanghe, secretaris-generaal van het departement Economie, Werkgelegenheid en Binnenlandse Aangelegenheden van de Vlaamse Gemeenschap, mevrouw Mieke Stappaerts, directeur-generaal van de administratie Werkgelegenheid van de Vlaamse Gemeenschap en mevrouw Maryse Van Hal, adjunct van de directeur van de afdeling Tewerkstelling van de Vlaamse Gemeenschap.	8
III. Hoorzitting van 14 april 1997 met Professor Jan Bundervoet, promotor van het Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming (WAV) en hoogleraar arbeidssociologie aan de K.U.Leuven, en de heer Francis Holderbeke, projectleider van het Steunpunt WAV.	12
IV. Hoorzitting van 21 april 1997 met de professoren Filip Abraham en Dirk Heremans van het Centrum voor Economische Studiën van de K.U.Leuven	16
1. Professor Filip Abraham	16
2. Professor Dirk Heremans	19
V. Hoorzittingen van 26 maart 1996 en 21 april 1997 met de in de SERV vertegenwoordigde sociale partners	21
1. De heer Xavier Verboven, intergewestelijk secretaris van het ABVV	21
2. De heren Jan Vercamst, gewestsecretaris, en Hugo Engelen, adjunct-gewestsecretaris, van het ACLVB	23
3. De heer Luc Cortebeek, nationaal secretaris van het ACV	24
4. De heren Rudy Gotzen en Luc Vanoirbeek, adviseurs bij de Boerenbond	26
5. De heer Kris Peeters, secretaris-generaal van het NCMV en mevrouw Natalie Swalens, juridisch adviseur bij het NCMV	27
6. De heren Wim Van der Beken, directeur van de studiedienst van het VEV, en Jan Van Doren, adjunct-directeur communicatie van het VEV	29

DAMES EN HEREN,

In het kader van de bespreking van hoofdstuk III.4.3 (werkgelegenheid) van de discussienota voor een verdere staatshervorming organiseerde de Commissie voor Staatshervorming en Algemene Zaken een reeks hoorzittingen, waarop ook de leden van de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden werden uitgenodigd. Via deze hoorzittingen wilde de commissie nagaan op welke manier een verdere staatshervorming zou kunnen bijdragen tot een beter tewerkstellingsbeleid. Specifieke belangstellingpunten daarbij waren onder meer : de instrumenten voor een Vlaams tewerkstellingsbeleid, met name het doelgroepenbeleid, de relatie tussen de loonkosten en de jobcreatie, de arbeidsbemiddeling, de vorming en de beroepsopleiding, de mogelijkheid tot het sluiten van Vlaamse CAO's, en tenslotte de tewerkstelling en het internationale en Europese kader.

De commissie hoorde op 26 maart 1997 vooreerst een vertegenwoordiging van de administratie van de Vlaamse Gemeenschap en van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB). Op 14 april en 21 april werden een aantal academici gehoord, met name professor Jan Bundervoet en de heer Francis Holderbeke van het Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming van de K.U.Leuven, en de professoren Filip Abraham en Dirk Heremans van het Centrum voor Economische Studiën van de K.U.Leuven. Tenslotte werden op 26 maart en 21 april 1997 de in de SERV vertegenwoordigde sociale partners gehoord.

I. HOORZITTING MET DE HEER YVAN BOSTYN, ADMINISTRATEUR-GENERAAL VAN DE VLAAMSE DIENST VOOR ARBEIDSBEMIDDELING EN BEROEPSOPLEIDING (VDAB)¹

De heer Yvan Bostyn : De VDAB is een openbare instelling, bij decreet opgericht door de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest. Het terrein waarop zijn activiteiten zich afspelen is op dit ogenblik sterk in beweging. Het vakgebied van de human resources beleeft een enorme groei. Begeleiding en opleiding vormen een grote uitdaging voor de toekomst, aangezien de technische know-how zich overal bijzonder snel ontwikkelt.

De VDAB is in 1988 afgesplitst van de federale RVA. Deze vertoonde nog alle kenmerken van de traditionele openbare dienst : centralistisch, hiërarchisch en monopolistisch. De flexibiliteit en de klantgerichtheid waren gering. De administratieve cultuur is ondertussen echter geheel gewijzigd, evenals de context waarin wij moeten werken. De IAO-conventie over het monopolie van de openbare dienst inzake arbeidsbemiddeling zal worden opgeheven. De uitvoeringsbesluiten voor het decreet op de privé-arbeidsbemiddeling zullen grote consequenties voor ons hebben.

De begeleiding van moeilijke categorieën van werklozen, zoals migranten, laaggeschoolden en herintreedsters, vereist een professionele kwaliteit en geloofwaardigheid die niet vanuit de openbare dienst oude stijl kan bereikt worden. Het is niet langer mogelijk alle diensten gratis aan de gebruiker te verstrekken. De klant vraagt bovendien niet langer alleen standaarddiensten, maar gedifferentieerde dienstverlening op maat.

Deze nieuwe context heeft de werking van de VDAB ontdubbeld in sociale dienstverlening (arbeidsbemiddeling, begeleiding van werkzoekenden en opleiding), die gratis aan de werkzoekenden wordt verleend, en de economische dienstverlening (consulting, outplacement, beroepsopleiding) die tegen betaling aan de werkgevers wordt verleend. Deze laatste activiteiten geschieden marktconform en zijn zelfvoorzienend.

De VDAB werd sterk gemoderniseerd, vooral gedurende de laatste drie jaar. Het WIS-systeem bestaat uit 400 interactieve palen met werkaanbiedingen voor sollicitanten. In het KISS-systeem zijn 81.000 cv's interactief beschikbaar voor 2000 deelnemende werkgevers. Tegen het einde van dit jaar moeten dit er 5000 zijn. Voorts bouwen wij een dienstverlening op het internet uit.

In 1996 schreven 431.851 werkzoekenden zich in bij de VDAB. Het merendeel van de inschrijvingen gebeurde in de traditionele plaatsingskantoren, maar op het einde van dit schooljaar zullen de schoolverlaters van de hogescholen zich langs het internet kunnen inschrijven. In hetzelfde jaar werden 1.580.000 persoonlijke contacten gerealiseerd. Er waren 1.958.000 WIS-consultaties. Tachtigduizend werkzoekenden werden persoonlijk begeleid, met inbegrip van WeerWerk, jobclubs, enzovoort. Aan opleiding werden 9.600.000 uren besteed, inclusief de federale begeleidingsplannen. Van de 110.000 verwerkte vacatures, werd 74 percent succesvol ingevuld. Voorts verzorgde de VDAB het sociaal secretariaat voor 17.000 werknemers in het

¹ De transparanten die tijdens de uiteenzetting van de heer Bostyn werden getoond liggen ter inzage op het commissiesecretariaat.

kader van de diverse tewerkstellingsprogramma's. In 3.500 bedrijven werkten op jaarbasis 15.000 uitzendkrachten. Ten slotte werden 1.982 keer persoonlijke gegevens aan de RVA overgemaakt, wegens gebrek aan medewerking, ongemotiveerd verlaten van de beroepsopleiding, werkweigering of niet reageren op een uitnodiging.

De arbeidsbemiddeling werd destijds niet alleen gedefederaliseerd om staatkundige redenen. Begin jaren '70 zagen de sociale partners op de Nationale Arbeidsraad in dat het zo niet verder kon. De splitsing van arbeidsbemiddeling en werkloosheidsverzekering drong zich op². In december 1988 werd door de leidende ambtenaren van de gesplitste diensten een college opgericht teneinde de noodzakelijke samenhang te bewaren. In een nota, die ik voor dit college schreef, vermeld ik een aantal evidente verbeteringen die de splitsing met zich heeft meegebracht³. Een en ander werd ook aan de heer Jadot, secretaris-generaal van het federale departement van Tewerkstelling en Arbeid, in een brief overgemaakt.

De algemene conclusie is dat wij het inderdaad beter doen sinds de defederalisering. In 1984 behandelden wij slecht 40.000 vacatures, nu 110.000. Sindsdien is er een nauwe correlatie tussen de evolutie van de economische activiteit en die van de vacatures. De beroepsopleiding kende eveneens een enorme groei, vooral sinds 1992.

Er wordt beweerd dat er onvoldoende regionale controle zou zijn op de werkbereidheid van de werklozen. Nochtans blijkt uit het evaluatierapport voor 1996 inzake het federale werkgelegenheidsbeleid, opgesteld door het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, dat de federale overheid zelf niet van plan is op te treden tegen werklozen die medewerking aan een PWA, Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschap, weigeren. Hoe kan men dan beweren dat de gewesten nalatig zijn ?

² Binnen de toenmalige nationale RVA werden in 1978 de activiteiten "arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding" enerzijds en "werkloosheid" anderzijds organisatorisch opgesplitst.

³ Deze nota werd door de heer Bostyn ter beschikking gesteld van de commissie en ligt ter inzage op het commissiesecretariaat.

In Europa bestaat ondertussen een consensus over de opvatting dat herklassering van werklozen moet geschieden langs een begeleidingstraject. Hiervan vormt de beroepsopleiding één element. In 1997 zullen wij 13.000 trajecten⁴ begeleiden, waarvan 70 procent met inbegrip van een beroepsopleiding.

Als men de arbeidsbemiddeling herfederaliseert, wat gaat men dan doen met de beroepsopleiding ? Functioneel is die immers onsplitsbaar verbonden met de arbeidsbemiddeling. Anderzijds kan men toch moeilijk de beroepsopleiding ook herfederaliseren. Immers, wat dan met het onderwijs ?

Tegenwoordig moeten ook de openbare diensten hun klanten bevragen. Uit de evolutie van de tevredenheidsindex voor werkgevers en werknemers blijkt nu dat de diensten worden geapprecieerd als behoorlijk en dat de tevredenheid zelfs nog lichtjes stijgt. We kunnen ons afvragen of we een zelfde resultaat zouden behalen na een herfederalisering.

Sinds de VDAB zich met tewerkstelling bezighoudt is er een aanpassing aan de behoeften van de markt, onder meer door de Merit-services. Dit zijn diensten tegen betaling. Zonder dienstverlening Consult zou de begeleiding van de RMT niet mogelijk geweest zijn. De VDAB in Oostende beschikt over de diensten en de middelen om te voorzien in de modale noden. We hebben dan een akkoord bereikt met de federale minister over betaling voor datgene wat we meer doen dan het normale aanbod. Zo hebben we goed werk kunnen leveren. Misschien zal een dergelijk scenario zich in de toekomst herhalen op een plaats, die zich hier dichterbij bevindt. De bedrijven vragen meer dan een standaardarbeidsbemiddeling. Bij de standaardprocedure kunnen er vijftien bemiddelingen per week gebeuren. Met het soort bemiddelingen waar de bedrijven naar vragen kunnen we er slechts drie per week behandelen. Daar moeten we op inspelen op een marktconforme wijze en self-supporting.

Een andere vraag is wat we moeten doen met de paritaire en sectorale fondsen voor beroepsopleiding en begeleiding. In 1988 zijn we gestart met een bijdrage van 0,18 procent van de bruto-lonen. Dit

⁴ gecofinancierd met ESF3-middelen.

evolueerde naar 0,25 percent waarvan 0,15 percent voor de gewesten en 0,10 percent voor de federale overheid, meer bepaald voor de federale begeleidingspunten voor werklozen. Vertrekkend van de hypothese dat Vlaanderen aanspraak kan maken op zestig percent van de gelden, hebben de diensten berekend dat dit concreet zou kunnen neerkomen op een bedrag van circa 1,8 miljard frank per jaar. Dit bedrag zou Vlaanderen kunnen investeren in het creëren van een opleidingsbeleid. Als de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is voor de beroepsopleiding voor volwassenen, dan kunnen de RSZ-gelden beter aangewend worden bij een volledig Vlaams beleid.

Doordat de federale en de gewestelijke overheid een apart beleid voeren inzake de tewerkstellingsprogramma's, groeien de stelsels uiteen inzake de doelgroepen. Zo moet men volgens de federale normen twee jaar uitkeringsgerechtigd werkloos zijn om in aanmerking te komen voor een DAC, terwijl dat in Vlaanderen één jaar is. Dergelijke verschillen vindt men voor de meeste stelsels terug. Voor een doelmatig beleid is dus een harmonisatie nodig.

Vanuit mijn terreinkennis pleit ik dus niet voor een herfederalisering van deze beleidsgebieden of voor een regionalisering van de sociale zekerheid. Wel ben ik voorstander van een positieve samenwerking waarbij regio's en gemeenschappen via akkoorden met de federale overheid tot een positieve samenwerking komen. Ik ben trouwens ook één van de Vlaamse vertegenwoordigers in de federale Hoge Raad voor de Werkgelegenheid. Dit is een instrument dat daartoe kan bijdragen.

De heer Eddy Schuermans : De heer Bostyn pleit blijkbaar voor een status quo en niet voor stappen naar herfederalisering of verdere regionalisering. Hij stelt wel dat via afspraken een betere samenwerking moet nagestreefd worden.

De heer Yvan Bostyn : Precies door de opsplitsing van de beleidsgebieden. Uit een Nederlandse studie over de evolutie van de arbeidsbemiddeling in verschillende Europese landen blijkt dat arbeidsbemiddeling en tewerkstelling in de meeste landen achtereenvolgens samengaan, uiteenvallen en weer naar elkaar toegroeien. In Vlaanderen is er een dynamiek aanwezig die verloren zou gaan bij een herfederalisering. Ook uit een doorlichting door de OESO van de arbeidsbemiddeling in Frankrijk en België, vergeleken met andere landen, blijkt dat we baanbrekende dingen doen.

De heer Eddy Schuermans : De beweging kan twee richtingen uitgaan. Het is ook mogelijk verdere bevoegdheden naar Vlaanderen over te hevelen.

De heer Yvan Bostyn : Nu spreek ik ten persoonlijke titel. Met het werkgelegenheidsbeleid zitten we in een halfslachtige situatie. Voor sommigen spelen oude nostalgieën nog mee. Zo heeft het beheerscomité van de VDAB aan dat van de RVA gevraagd of het bereid was tot een naamsverandering. De RVA heeft immers niets meer met arbeidsvoorziening te maken, maar wel met werkloosheidsverzekering. De naamsverandering is er echter niet gekomen. Ook de kandidaten voor het federale banenplan moeten nog steeds bij de RVA een attest van geschiktheid afhalen, ook al zijn ze dan ingeschreven bij de VDAB. Ook het feit dat de federale overheid de RSZ heeft gebruikt om een vinger in de pap te hebben bij het tewerkstellingsbeleid wijst daarop. In 1988 werd bij de verdeling van de middelen van de tewerkstellingsprogramma's een verdeelsleutel gehanteerd. Het zou eenvoudiger zijn als dit volledig zou overgeheveld worden naar de bevoegde overheid en diensten.

De heer Eddy Schuermans : U pleit dus voor een wijziging van de financieringswet ?

De heer Yvan Bostyn : Dat klopt. Ik pleit evenwel niet voor een regionalisering van de sociale zekerheid. Als de federale overheid beslist om financiële middelen vrij te maken voor gewest- of gemeenschapsbevoegdheden, dan moeten die middelen worden overgedragen. Bestuursmatig is dat de zwaarste oplossing.

De heer Johan Sauwens : De huidige toestand beschouwt u dus als een anomalie voor een activerend werkgelegenheidsprogramma ?

De heer Yvan Bostyn : Dat klopt. Een voorbeeld : in 1988-1989 werd met de 0,18 percent-regel een budget ter beschikking gesteld voor beroepsopleidingen die moesten ingericht worden via de federale sectorale fondsen. De VDAB heeft daarop ingespeeld door akkoorden te sluiten met deze fondsen. Dit vergde evenwel een enorme inspanning. We hebben het federale geld weliswaar binnen het Vlaamse beleid kunnen operationaliseren, maar dat kon niet op optimale wijze gebeuren. De VDAB is een uitvoerend orgaan : we moeten ons toch niet bezig houden met het geldinzameling ? We voeren een beleid voor risicowerkzoekenden. De fondsen bepalen echter zelf de definitie van deze groep. Deze definitie verschilt van fonds tot fonds. Bij ons is een risicowerkzoekende iemand die hoogstens lager middelbaar onderwijs heeft

gevolgd, die migrant is of die langdurig werkloos is. Bij sommige fondsen worden echter heel andere criteria gebruikt. Zo worden bijvoorbeeld academici opgeleid tot secretariaatsmedewerkers. De verspreiding van de middelen zorgt voor een onsaamenhangend beleid. België kan bovendien aan de internationale instellingen niet duidelijk maken hoe actief de middelen worden gebruikt bij de bestrijding van de werkloosheid. Elk overzicht ontbreekt immers.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : U pleit voor een status quo uit realiteitszin, maar eigenlijk hoor ik een pleidooi voor een verdere defederalisering.

De heer Yvan Bostyn : Een regionalisering van de sociale zekerheid is niet haalbaar en misschien ook niet wenselijk. Middelen die de federale overheid via de hefboom van de sociale zekerheid gebruikt voor gemeenschappen en gewesten, moeten echter worden overgedragen aan de bevoegde instanties.

De heer Johan Sauwens : Er wordt dus te veel tijd en energie verloren bij de coördinatie om nog een serieus beleid te kunnen voeren ?

De heer Frans Wymeersch : U zegt gevoelsmatig geen voorstander te zijn voor een defederalisering van de sociale zekerheid. Kan u daarvoor ook argumenten geven ?

De heer Yvan Bostyn : Het is niet mijn taak hier een politiek pleidooi te houden. Ik denk niet dat iemand dat van mij verwacht. Ik weet enkel dat de efficiëntie zal verhogen als de middelen die grondwettelijk voor Vlaanderen bestemd zijn, ook aan Vlaanderen worden overgedragen.

De heer Johan Sauwens : Waar moet de grens worden getrokken ? Tot welke bedragen zullen bijvoorbeeld trekkingsrechten aan de gemeenschappen moeten toekomen ?

De heer Yvan Bostyn : Ik heb al verwezen naar de 0,25-heffing : het is niet zo moeilijk te berekenen om welke loonmassa het gaat. Ik wil geen politiek pleidooi houden : ik wil enkel dat de Grondwet wordt toegepast.

De heer Johan Sauwens : Is er een verschil tussen de houding van de Franstaligen en van de Vlamingen omtrent deze thematiek ?

De heer Yvan Bostyn : In Wallonië worden de middelen van het werkloosheidsbudget efficiënter aangewend dan in Vlaanderen. In Wallonië zijn er twee keer minder vacatures dan in Vlaanderen. Toch doet Wallonië twee keer meer een beroep op de individuele beroepsopleiding in de onderneming. In deze beroepsopleiding werkt de werkloze in de onderneming op kosten van de werkloosheidsuitkering. Ter vervanging van het ontwerp van het Plan 2000 werd in het Waals Gewest een nieuw ontwerp van decreet ingediend waarbij ernaar wordt gestreefd om het werkgelegenheidsgeld op actieve wijze te gebruiken voor de begeleiding en opleiding in ondernemingen.

De heer Jean-Marie Bogaert : U pleit voor het afsluiten van akkoorden tussen federale en Vlaamse overheid. De minister-president verwees in dit verband in zijn tekst reeds naar een bestaand technisch akkoord dat nog steeds niet zou worden uitgevoerd. Klopt dit ? Heeft het dan wel zin om nieuwe akkoorden af te sluiten ?

De heer Yvan Bostyn : Ik wil nogmaals onderstrepen dat ik geen politieke stellingname wil innemen. Ik wil me nog beperken tot enkele voorbeelden. De PWA's zouden instrumenten moeten zijn voor begeleiding en bemiddeling van werklozen : het gaat hier dus om bemiddeling op federaal niveau. Een ander voorbeeld zijn de banenplannen : ook hier neemt de federale overheid regionale bevoegdheden op. Blijkbaar zijn nogal wat politici en beheerscomités nostalgisch aangelegd. Het voortbestaan van de naam RVA is daarvoor symptomatisch.

De heer Frans Wymeersch : Is de aflevering van de attesten door de RVA naar aanleiding van de banenplannen slechts een formaliteit ?

De heer Yvan Bostyn : Dat klopt. Het is overbodig om de RVA te passeren om deze attesten te krijgen. Een werkloze die een opleiding volgt buiten de VDAB moet toelating krijgen van de federale werkloosheidsdirecteur. Op welke gegevens kan zo iemand zich baseren voor een toelating ?

II. HOORZITTING MET DE HEER JOHAN DELANGHE, SECRETARIS-GENERAAL VAN HET DEPARTEMENT ECONOMIE, WERKGELEGENHEID EN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP, MEVROUW MIEKE STAPPAERTS, DIRECTEUR-GENERAAL VAN DE ADMINISTRATIE WERKGELEGENHEID VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP EN MEVROUW MARYSE VAN HAL, ADJUNCT VAN DE DIRECTEUR VAN DE AFDELING TEWERKSTELLING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

De heer Johan Delanghe : Mevrouw Mieke Stappaerts is best geplaatst om een toelichting te geven. We hebben een nota voorbereid⁵ en er zijn een aantal medewerkers aanwezig om op technische vragen over de verschillende sectoren te antwoorden.

Mevrouw Mieke Stappaerts : Voor de Vlaamse regering is werkgelegenheid een topprioriteit waarbij de nadruk ligt op een doelgroepenbeleid ten aanzien van laaggeschoolde langdurig werklozen, het creëren van werkervaringsmogelijkheden, opleiding en begeleiding, werkgelegenheidscreatie in de social profit sector en de sociale economie. De federale regering ontwikkelt ook initiatieven terzake. Deze week nog werden een aantal speciale maatregelen aangekondigd voor personen die langer dan vijf jaar werkloos zijn. Het gaat hier over zeer plausibele initiatieven. Toch moeten we ons afvragen of de inspanningen en middelen van de federale en regionale overheden voldoende op elkaar afgestemd worden. We zijn van oordeel dat een gestroomlijnde en inzichtelijke aanpak noodzakelijk is. Recente ervaringen wijzen op een tendens tot meer overleg, maar dit doet geen afbreuk aan het feit dat de Vlaamse regering haar bevoegdheden inzake werkgelegenheid moet kunnen uitvoeren.

⁵ Volgende nota werd ter beschikking gesteld van de commissie en ligt ter inzage op het commissiesecretariaat : "Aandachtspunten van de administratie Werkgelegenheid bij de discussienota voor een verdere staats-hervorming goedgekeurd door de Vlaamse regering op 29 februari 1996. Nota ten behoeve van de Commissie voor Staatshervorming en Algemene Zaken van het Vlaams Parlement."

Ik zal hier het gevoerde beleid niet evalueren maar in het kader van de werkzaamheden van deze commissie enkele knelpunten aangeven. Achtereenvolgens wordt ingegaan op : tewerkstellings- en opleidingsprogramma's, het afsluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten, de tewerkstelling van vreemde arbeidskrachten, de controle op de erkenning van uitzendbureaus en de vertegenwoordiging op internationaal vlak.

– De tewerkstellings- en opleidingsprogramma's

De tewerkstellingsprogramma's kennen een dubbel financieringskanaal : het gewest betaalt de programma's maar kan een deel van de kosten recupereren via de zogenaamde trekkingsrechten. Zowel het automatisme als het indexatieprincipe voor de toekenning van deze trekkingsrechten wordt nog steeds door de federale overheid betwist. Dit resulteert in een vastliggend maximumbedrag. Voor Vlaanderen worden er slechts 33.000 voltijds equivalenten door de federale overheid gefinancierd, terwijl bijna 38.000 voltijds equivalenten tewerkgesteld worden in de verschillende programma's. Vertaald naar budgettaire termen betekent dit dat voor de jaren van 1989 tot 1993 het gecumuleerd verschil tussen het bedrag van het aantal bewezen voltijdse equivalenten en het federaal voorziene bedrag 1,8 miljard frank bedroeg en dit steeg tot 4,3 miljard frank op het einde van 1996.

Vanaf 1990 startte Vlaanderen met programma's waarin het accent ligt op werkervaring en doorstroming. Voor deze nieuwe programma's betaalt de federale overheid geen trekkingsrechten, want het plafond is overschreden. Nochtans heeft ook de federale overheid voordeel bij de tewerkstelling van een werkloze.

Overleg tussen de federale en Vlaamse overheid resulteerde in een samenwerkingsakkoord dat ons in staat stelt een nieuwe financieringsbron aan te boren voor het creëren van banen in de vorm van werkervaring. Er is nog geen grens vooropgesteld aan het aantal banen dat zo gefinancierd kan worden, wel zijn te realiseren streefcijfers vooropgesteld. Er worden momenteel besprekingen gevoerd om een gelijkaardig akkoord te realiseren voor de medefinanciering van sociale werkplaatsen.

Dit samenwerkingsakkoord is een doorbraak voor aanvullende financiering. Het resultaat is echter niet eenduidig positief. Er is extra creativiteit nodig om de eigen Vlaamse beleidsaccenten voldoende te kunnen inpassen. Bepaalde categorieën van werkgevers, namelijk de sociale Maribel-promotoren, evenals sommige werknemers, namelijk de

personen die minder dan één jaar van het bestaansminimum genieten en de niet-werkende werkzoekenden vallen voorlopig buiten de federale maatregel. Om hen toch mee te betrekken moest een aanvullend werkervaringsplan uitgetekend worden. Dit heeft tot gevolg dat een werkgever kan geconfronteerd worden met verschillende procedures en tegemoetkomingen al naargelang de sector waartoe hij behoort of de criteria waaraan de aangetrokken werknemer voldoet. Met de nieuwe regeling zal de werknemer die in een werkervaringsjob werkt, zijn maandelijks vergoeding voor een deel ontvangen van de werkgever, het andere deel wordt door de RVA betaald.

Deze oplossing via activering van de werkloosheidsuitkeringen bij de doorstromingsprogramma's is geen volwaardig alternatief voor het systeem van trekkingsrechten. Het correct toepassen van de trekkingsrechten en de principes van automatisme, indexerende en tijdige middelenoverdracht, maakt de uitvoering van een eigen beleid veel eenvoudiger.

De uitvoering van het technisch akkoord inzake regularisering, overeengekomen begin 1995, blijft achterwege. Dit brengt met zich mee dat we nu veel geld en energie stoppen in de bestaande programma's en de traditionele omzetten. Op die manier moet niet langer gewerkt worden met nepstatuten.

De heer Johan Sauwens : Is het juist dat de aanpak van de Vlaamse Gemeenschap in vergelijking met het Waalse Gewest veel actiever is ? De Vlaamse Gemeenschap zou veel meer een tewerkstellingsbeleid gericht op het overstappen naar een reguliere job voeren.

Mevrouw Mieke Stappaerts : Dat klopt, daar waar Wallonië blijvend de traditionele tewerkstellingsprogramma's vooropstelt, heeft Vlaanderen veel meer aandacht voor werkervaring en voor een totaalpakket : opleiding, begeleiding op het werkvlak en trajectbegeleiding. Wij proberen dit in alle programma's in te voeren.

De heer Johan Sauwens : Vindt men dit verschil in aanpak ook terug in de concrete cijfers ?

Mevrouw Maryse Van Hal : In Wallonië gaat het om 10.000 tot 20.000 voltijdse equivalenten. Eind jaren zeventig en in de jaren tachtig lag de tewerkstelling er dus lager. Het pakket is geregulariseerd naar Vlaanderen en Wallonië gegaan. Ook het Waalse Gewest heeft geprobeerd zijn programma's te wijzigen. Maar een ander uitbetalingssysteem is

door het federale niveau niet aanvaard, ook al gaat het om dezelfde taken.

Mevrouw Mieke Stappaerts : Een volgend knelpunt is het afstemmen van de federale en regionale initiatieven en bevoegdheden. Iedereen kent het systeem en de problematiek van de PWA's. Het Arbitragehof oordeelde dat de PWA een federale bevoegdheid is op basis van haar opereren binnen de werkloosheidsverzekering. De grens met arbeidsbemiddeling, en dus gewestbevoegdheid, is evenwel bijzonder subtiel. Bij programma's die opgesteld worden door de federale overheid, gaat te veel energie verloren aan de juridische discussies of ze arbeidsbemiddeling of tewerkstellingsprogramma's zijn. Wij hebben nood aan zekerheid. De bevoegdheidsafbakening moet duidelijk bekeken worden. Het is aangewezen dat de regio's exclusief bevoegd zijn voor de organisatie van werkervaring.

De positieve impact van bepaalde federale selectieve maatregelen tot vermindering van de werkgeversbijdragen voor de sociale zekerheid mogen we evenmin onderschatten. Toch kunnen ook hierdoor onverwachte effecten optreden. Zo interfereerde het federale Jongerenbanenplan met het Vlaamse Jeugdwerkgarantieplan. Omdat de steun verstrekt door het federale plan veel groter was en bovendien gericht op een bredere doelgroep verdween het Vlaamse initiatief in het niets. Het is jammer dat programma's zonder overleg naast elkaar worden opgestart. Daarom pleiten wij voor adviesrecht voor het gewest bij verlaging van de sociale bijdragen.

De huidige staatshervorming met de toewijzing van bevoegdheden aan gemeenschappen en gewesten zorgt ervoor dat het realiseren van een Vlaamse geïntegreerde beleidsaanpak in Brussel niet mogelijk is. De trajectaanpak die voor Vlaanderen belangrijk is wordt door Europa voorgeschreven. Alle middelen van het Europees Sociaal Fonds zijn afhankelijk van de trajectaanpak. Maar in Brussel moeten wij ons beperken tot begeleiding en kunnen ons niet inlaten met integratie via werkervaring. Enkel in de schaarse gevallen waarbij via een samenwerkingsprotocol subsidie verleend wordt voor de invulling van een aantal werkervaringsplaatsen is een integrale benadering mogelijk.

– *Het afsluiten van CAO's*

Een volgend punt zijn de maatregelen om werkgeversbijdragen voor de sociale zekerheid in te voeren via nationale CAO's. In het verleden werden al akkoorden afgesloten om bijdragen van werkgevers aan te wenden voor initiatieven die betrekking

hebben op gemeenschaps- en gewestmateries. De federale overheid heeft deze akkoorden algemeen bindend verklaard en kan zo een deel van het Vlaamse beleid mee uittekenen. Denk maar aan de akkoorden op het domein van de beroepsopleiding en het Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten.

Doordat hiermee gefinancierde projecten afhankelijk zijn van zowel Vlaamse als federale subsidies, kan een eenzijdige federale beslissing Vlaanderen confronteren met onmogelijke financieringseisen waardoor deze door Vlaanderen uitgewerkte maatregelen heel kwetsbaar worden.

Er moet dus een eigen Vlaams overlegmodel worden uitgewerkt waarbinnen Vlaamse CAO's kunnen worden afgesloten voor die domeinen die tot de exclusieve bevoegdheid behoren van de Vlaamse Gemeenschap.

– *De tewerkstelling van vreemde arbeidskrachten*

De federale overheid is momenteel bevoegd voor de normering van de tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten, terwijl de regionale overheden bevoegd zijn voor de toepassing van de normen. Daardoor heeft de federale overheid weinig of geen voeling met de realiteit. Het gewest stelt de gevolgen en de neveneffecten van bepaalde onaanpaste normen vast. Recente problemen zoals met de illegale fruitpluk, mensenhandel, au pair, tonen aan dat de federale wetgeving onvoldoende op de maatschappelijke context is afgestemd.

De federale en de gewestelijke overheden moeten ter zake gecoördineerd optreden. Zij zijn respectievelijk bevoegd voor het stelsel van arbeidsvergunningen en de verblijfswetgeving, en voor de toepassing van het beleid inzake arbeidsvergunningen. De samenhang met de lokale arbeidsmarkt is overduidelijk, aangezien buitenlandse arbeidskrachten in principe pas kunnen aangeworven worden als de situatie op de lokale arbeidsmarkt dit toelaat.

Om de onontbeerlijke coördinatie te realiseren dient uitvoering gegeven te worden aan artikel 92bis, paragraaf 3 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen, gewijzigd bij de bijzondere wet van 16 juli 1993. Naast dit toekomstige samenwerkingsakkoord bestaat nu reeds een werkbaar protocol van samenwerking tussen de diverse inspectiediensten. Helaas kan het Vlaams Gewest op dit ogenblik geen aanspraak maken op een deel, laat staan het geheel, van de administratieve geldboetes die in dit kader worden opgelegd.

– *De controle op de erkenning van de uitzendbureaus*

Hoewel de Vlaamse overheid bevoegd is voor de erkenning van de uitzendbureaus, blijft de federale overheid bevoegd voor het geheel van de wetgeving omtrent tijdelijke en uitzendarbeid. Het decreet houdende regeling tot erkenning van uitzendbureaus bepaalt dat kandidaten niet in overtreding mogen zijn met deze federale wettelijke bepalingen. Vlaanderen is evenwel niet bevoegd om deze overeenstemming ook daadwerkelijk te controleren. Dit is geen efficiënte regeling.

– *De vertegenwoordiging op internationaal vlak*

Op dit ogenblik zijn de gemeenschappen en de gewesten op internationaal vlak onvoldoende vertegenwoordigd op alle niveaus. Dit geldt met name voor de diverse comités bij de Raad en de Commissie van de EU die deze instelling adviseren over opleiding en tewerkstelling. Er is dringend behoefte aan een protocol dat de Belgische vertegenwoordiging in die comités regelt voor zover het onderwerpen betreft die geheel of gedeeltelijk tot de gedefederaliseerde bevoegdheden behoren. Een gelijkaardige regeling is nodig voor het recent opgerichte Europese Comité voor de Werkgelegenheid. Ook de regio's moeten hier immers medezeggenschap krijgen. Hetzelfde geldt voor de Raad van Europa en de OESO. Wij zijn hierbij niet aanwezig en worden niet op een gestructureerde en systematische wijze geconsulteerd, zelfs niet over aangelegenheden binnen onze bevoegdheid. Dit moet structureel veranderen. Nu krijgen wij enkel enige toegang langs welwillende persoonlijke contacten om.

Samengevat kan worden gesteld dat het beleid vooral behoefte heeft aan transparantie en coherentie. In het verleden werden te veel kansen gemist, waren er te veel interferenties en contro-verses. Een maximale eigen bevoegdheid blijft evenwel een centraal uitgangspunt in het streven naar een doelmatige en efficiënte aanpak.

De heer Eddy Schuermans : Van de 38.000 personen die op dit ogenblik werken in het kader van een tewerkstellingsprogramma, ontvangen wij voor 33.000 trekkingsrechten. Voor de 5.000 overige is er een federale RSZ-vrijstelling. Zullen wij die laatste niet verliezen als wij de overheveling van alle middelen inzake tewerkstelling vragen ?

Mevrouw Mieke Stappaerts : Wij vragen beide, dus ook het behoud van de RSZ-vrijstelling.

De heer Eddy Schuermans : Maar is het logisch of haalbaar dat men een grotere zeggenschap en meer autonomie eist, zonder de federaal toegekende voordelen te willen afstaan ?

De heer Johan Sauwens : Die vraag kadert in een algemeen probleem ten aanzien waarvan wij nog een beslissing moeten nemen : welke middelen moeten precies overgeheveld worden en wat moet daar tegenover staan ? Dit zal bij de behandeling van het geheel van de financiën aan bod komen.

De heer Eddy Schuermans : De financieringswet heeft een en ander mogelijk gemaakt. Kan men buiten dit kader ongeremd bijkomende RSZ-vrijstellingen behouden ?

De heer Johan Delanghe : We moeten een en ander globaal bekijken. We gaan naar een tekort van 4 miljard frank. Zullen alle toekomstige Vlaamse regeringen bereid blijven dergelijke gaten te vullen ? Het toegekende bedrag van 33 miljard frank werd niet geïndexeerd en is niet langer aangepast aan de arbeidsmarkt. Wel moeten wij heel wat mensen vrijstellen om complexe administratieve verantwoording af te leggen, onder andere ten behoeve van het Rekenhof. Deze mensen zouden wij liever voor het echte creatieve conceptuele werk inzetten.

De federale overheid staat weigerachtig om middelen over te hevelen. Ze is bang dat de gewestelijke overheden die dan in de algemene middelen zullen doen opgaan in plaats van ze aan werkgelegenheid te besteden. Dit is, voor wat Vlaanderen betreft, onjuist. Wij willen het liefst 33.000 reguliere arbeidsplaatsen scheppen.

Mevrouw Mieke Stappaerts : Ook voor de Vlaamse regering is dit geen vrijblijvende denkoefening. Men zal financieel moeten bijpassen.

De heer Johan Sauwens : Dat geldt ook voor het Vlaams Parlement, want wij hebben de verantwoordelijkheid voor de goedkeuring van de begroting.

De heer Eddy Schuermans : De eerste jaren na de invoeging van de Financieringswet werden door sommige gewesten wel trekkingsrechten benut, zonder dat men het corresponderende volume aan tewerkstelling had gerealiseerd. Vandaar dat de federale overheid de zaak van dichtbij volgt.

Mevrouw Mieke Stappaerts : Men mag niet vergeten dat de trekkingsrechten met jaren vertraging werden doorgestort.

Mevrouw Maryse Van Hal : Het is inderdaad zo dat het Brussels Gewest de tewerkstelling niet volledig heeft bewezen. Wallonië heeft dat evenmin gedaan. Daar was men immers overgestapt naar een ander programma, dat evenwel een voortzetting was van het oude programma. De vrijstelling van RSZ-bijdragen moet gekoppeld blijven aan de realisering van tewerkstellingsprogramma's.

De heer Johan De Roo : U pleit terecht voor een eigen Vlaams overlegmodel. Dat is een positieve evolutie. Op federaal interprofessioneel vlak zijn akkoorden soms moeilijk, terwijl ze op Vlaams vlak toch nog mogelijk zijn. Waar dat kan moeten er op Vlaams vlak CAO's worden afgesloten.

Meer dan dertigduizend mensen, arbeiders en bedienden, zitten in de tewerkstellingsprogramma's. Veel van de arbeiders zijn hun loopbaan begonnen in de privé-sector. Daarna kwamen ze in het systeem van tewerkgestelde werklozen terecht, met name in het statuut van BTK of DAC en ten slotte in het verbeterde stelsel van de Gesco's. Het gaat hier om personeel dat betoelaagd tewerkgesteld is met middelen van de Vlaamse gemeenschap. Die oudere arbeiders stellen vaak vast dat veel van hun vroegere collega's uit de privé-sector al met brugpensioenen zijn, terwijl Gesco's hiervoor niet in aanmerking komen. Is het niet mogelijk om binnen de groep van de Gesco's andere formules te introduceren die aan dit probleem verhelpen en die tevens zorgen voor meer rotatie binnen het systeem ? Op dit vlak beweegt er echter niets, noch via federale CAO's noch op het Vlaamse vlak. Een tweede soortgelijk voorbeeld is dat van gehandicapten die tewerkgesteld zijn in beschuttende werkplaatsen en andere betoelaagde programma's. Deze mensen verouderen vaak vlugger dan validen, maar toch worden ze verplicht om minstens tot de leeftijd van zestig jaar te werken. Binnen de betoelaagde programma's is er in dit verband te weinig creativiteit. Dit ligt niet enkel aan de overheid, maar ook aan de gesprekspartners.

De heer Johan Delanghe : Deze problematiek is niet onbekend. Ik heb er geen probleem mee wanneer werkgevers als OCMW's en gemeenten een systeem van brugpensioenen uitwerken. Maar dan moet dit niet enkel gelden voor de Gesco's, maar ook voor het statutair personeel. Zijn deze werkgevers daartoe bereid ? Wie gaat dan voor de financiering zorgen ? Met een dergelijke piste moeten we voorzichtig zijn als we het akkoord van de betrokken werkgevers niet hebben. Vanuit het standpunt van de doorstroming is het uiteraard wel positief.

De heer Johan De Roo : Vervroegde uittreding op zestig jaar is mogelijk voor Gesco's, maar niet voor statutairen. De betaling gebeurt door de gemeente die daarvoor wel een subsidie van 440.000 frank per fulltime-equivalent ontvangt van de Vlaamse Gemeenschap. Men kan dit regelen binnen de financiering die nu naar de gemeenten gaat.

De heer Johan Delanghe : We gaan dit onderzoeken.

De heer Johan Sauwens : Eerder hoorden we een uiteenzetting van het VEV. Vanuit een macro-economische benadering kregen we een aantal parameters toegeschoven die dit debat in een breder kader plaatsen. Is er binnen de Vlaamse administratie een opvolging van elementen als het ontbreken van fiscale hefbomen en de loonwage? Zijn er daarover documenten? Wij moeten vaak terugvallen op documenten van drukingsgroepen. Een monitoring van de Vlaamse administratie zou vaak interessanter zijn.

De heer Johan Delanghe : Vanuit de Dienst Investerings is er een studie besteld over de positie van Vlaanderen tegenover zijn voornaamste concurrenten. Inzake internationale projecten is Wallonië immers niet onze voornaamste concurrent, maar wel andere Europese landen als Frankrijk en Ierland. Vanuit die studie moeten we dan conclusies trekken met betrekking tot ons beleid.

De heer Johan Sauwens : Zou het belang van het fiscaal instrumentarium niet kunnen aangekaart worden op het Overlegcomité? Zou het niet wenselijk dat Vlaanderen terzake assertiever optrad?

De heer Johan Delanghe : Geen enkele investeerder kiest voor Vlaanderen omwille van de fiscale voordelen. Een aantal omgevingsfactoren zoals bedrijfsterreinen, het vergunningsbeleid en talenkennis zijn echter wel van belang. Via studies moeten we onze sterke en zwakke kanten leren kennen en werken aan de zwakke punten.

Mevrouw Mieke Stappaerts : Ten eerste zijn er de activiteiten van het Vlaams Interuniversitair OnderzoekNetwerk Arbeidsmarkttrappering (VIONA), dat hoofdzakelijk op de arbeidsmarkt is toegespitst. Er verschijnt een jaarboek en er worden studiecontracten gefinancierd waarbij prioriteiten worden vastgelegd voor de volgende drie jaar. De administratie zelf zou zich liever met proactief werk bezighouden in plaats met traditionele programma's. Dit betekent niet dat er thans niet veel gebeurt. In het ministerie werd vorig jaar met de Functionele Regionale Databank (FRED)

gestart. Alles wat beschikbaar is op het vlak van de regionale statistiek wordt hierin samengebracht en de hiaten moeten worden ingevuld. Er wordt heel hard en systematisch gewerkt, maar één en ander vergt tijd.

III. HOORZITTING MET PROF. JAN BUNDERVOET, PROMOTOR VAN HET STEUNPUNT WERKGELEGENHEID, ARBEID EN VORMING (WAV) EN HOGLERAAR ARBEIDSSOCIOLOGIE AAN DE K.U.LEUVEN, EN DE HEER FRANCIS HOLDERBEKE, PROJECTLEIDER VAN HET STEUNPUNT WAV⁶

Prof. Jan Bundervoet : Het Steunpunt WAV was oorspronkelijk een federaal initiatief. Later werd het door de Vlaamse regering overgenomen, met inbegrip van een substantiële financiering. De federale overheid verstrekt enkel nog subsidies voor bepaalde facetten van ons werk.

Onze centrale doelstelling is de coördinatie van alle onderzoeks- en studie-inspanningen op het vlak van de Belgische en, in het bijzonder, de Vlaamse arbeidsmarkt. Wij beperken ons niet tot het verzamelen en vulgariseren van de bestaande onderzoeksresultaten. Daarnaast wil het Steunpunt immers een onderzoekersnetwerk uitbouwen. Hieraan wordt niet alleen deelgenomen door arbeidseconomen en -sociologen die aan een universiteit werkzaam zijn, maar ook door de diverse studiediensten van de administratie, zoals de VDAB en de Vlaamse Planningdienst. De uitbouw van dit netwerk is al behoorlijk geslaagd. Dit manifesteert zich in gezamenlijke publicaties, zoals het Jaarboek van de Vlaamse Arbeidsmarkt en de trimestriële Nieuwsbrief. In deze laatste kan men steeds de meest recente gegevens ter zake vinden.

Wij zijn geen deskundigen op staatkundig of juridisch vlak. Onze expertise situeert zich op het domein van de arbeidseconomie en de arbeidssociologie. Toch hebben de diverse onderzoekscentra, waarvan wij de coördinerende instantie zijn, inspanningen gedaan om de problemen inzake bevoegdheidsverdeling te behandelen.

⁶ Volgende nota's werden door Prof. Bundervoet en de heer Holderbeke ter beschikking gesteld van de commissie en liggen ter inzage op het commissiesecretariaat : (1) "De politiek-institutionele context van het arbeidsmarktbeleid. Nota van het Steunpunt WAV ten behoeve van de Commissie voor Staatshervorming en Algemene Zaken van het Vlaams Parlement", (2) "Overzicht overheidsbeleid inzake bestrijding werkloosheid en bevordering werkgelegenheid 1975-1997. Nota van het Steunpunt WAV.", (3) "De grote werkloosheidsstatistiek 1970-1995. Nota van het Steunpunt WAV."

Een voorbeeld van een dergelijk probleem werd destijds gevormd door de WeerWerkactie, een initiatief van de Vlaamse overheid. De werkzoekenden die hieraan vrijwillig deelnamen, waren voor 1990 niet immuun voor schorsingen door de federale RVA. Als excuus voerde deze aan dat er in de andere gewesten geen gelijkaardig initiatief bestond. Toch is men er door overleg in geslaagd deze inadequatie op te ruimen. Op de rondetafel conferentie van 10 december 1990 werd immers afgesproken het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid en het schorsingsbeleid van de RVA beter op elkaar af te stemmen. Dit voorbeeld illustreert dat het niet altijd nodig is de bevoegdheden volledig te herverdelen. Door tijdig en goed overleg kan men al veel problemen oplossen.

In verband met de bevoegdheden zijn er een aantal knelpunten. Op basis van de wet van 1988 is arbeidsbemiddeling voor werkzoekenden de exclusieve bevoegdheid van Vlaanderen. De wet van 1988 definieert echter het begrip arbeidsbemiddeling niet. Voor een definitie moeten we terugvallen op de wet van 1984. Die wet bepaalt dat het bevorderen van de aanwerving en plaatsing van werknemers van RVA naar de VDAB en FOREM wordt overgeheveld. De laatste jaren heeft arbeidsbemiddeling een grote evolutie doorgemaakt. De bemiddeling is een onderdeel geworden van geïntegreerde trajectbegeleiding. Bemiddelen impliceert beroepsopleiding, sollicitatietraining, werkervaringen voor specifieke doelgroepen, enzovoort. Onder druk van het Europees Sociaal Fonds gaat men meer en meer de richting op van een geïntegreerde aanpak. Ook de resultaten in het vinden van een job en het probleem van verdringing van andere werknemers spelen nu een rol.

De openbare bemiddelingsdiensten zoeken niet enkel werk voor werklozen en schoolverlaters, maar gaan ook actief in op de vragen naar ontslagbegeleiding. In 1995 werd dit reeds aan 368 werknemers aangeboden. Ontslagbegeleiding zorgt echter voor betwisting. Er is onduidelijkheid over de rol die gewesten kunnen spelen bij de erkenning van outplacementbureaus. Er is een voorstel van de Vlaamse overheid om arbeidsbemiddeling een ruime definitie te geven. Het erkenningsprobleem van de outplacementbureaus hangt daarmee samen.

Naast dit erkenningsprobleem stelt zich ook het probleem van de exclusiviteit van de arbeidsbemiddeling. De federale regering richtte de Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen (PWA's) op. De regionale bemiddelingsdiensten dienden bij het Arbitragehof een klacht in tegen de federale over-

heid wegens bevoegdheidsschending. Volgens de bemiddelingsdiensten moeten PWA's bekeken worden als bemiddelingskantoren waar vraag en aanbod met elkaar in contact worden gebracht. De federale overheid doet dus aan concurrentiële bemiddeling. De federale overheid stelde dat PWA's uitsluitend naar uitkeringsgerechtigd volledig werklozen gericht zijn en niet naar het reguliere arbeidscircuit. Het Arbitragehof volgde de redenering van de federale overheid, maar stelde ook dat de federale overheid niet meer bevoegd zou zijn indien de koppeling van het PWA-statuut met de werkloosheidsuitkering vervalt en het stelsel zich zou begeven in het gewone arbeidscircuit.

Er zijn ook nog andere evoluties mogelijk. Zo wil minister Kelchtermans de PWA's uitbouwen tot volwaardige lokale dienstencentra, met een beter statuut voor de werknemers. De federale overheid zou dan complementair kunnen aangevuld worden met de regionale bevoegdheden inzake opleiding, begeleiding en premies.

Hoewel beide overheden een gemeenschappelijke aanpak inzake het Begeleidingsplan hanteren, zijn er nog heel wat problemen inzake gegevenstransmissie vanuit de gewestelijke bemiddelingsdiensten naar de RVA. Deze weigerachtige houding is terug te brengen tot het probleem van de storende binding tussen bemiddeling en controle. Vroeger gebeurden deze twee activiteiten door de RVA. Dit gaf de RVA de reputatie van bemiddelaar voor de minst goede werkzoekenden. Reeds in 1972 is een splitsing doorgevoerd. Omdat de controle een federale bevoegdheid en de bemiddeling een gewestelijke bevoegdheid is, wordt de problematiek van de gegevenstransmissie versterkt.

De heer Johan Sauwens : Gebeurt deze gegevenstransmissie stroever dan in het buitenland ?

Prof. Jan Bundervoet : Ik weet niet of dit in het buitenland moeilijker verloopt. Er is een historische reden voor het moeilijk verlopen ervan : de argwaan van de bemiddeling voor het misbruik van de gegevens voor controle of schorsing. Dit zal ook in andere landen bestaan. We hebben veel vooruitgang geboekt bij de beschikbaarheid van de gegevens over tewerkstelling maar staan nog niet op het niveau van het buitenland. Vooral de subregionale en lokale gegevens zijn belangrijk voor het uitbouwen en opvolgen van een succesvol tewerkstellingsbeleid.

Met betrekking tot RSZ-verminderingen heeft de federale overheid de normerende bevoegdheid. Na overleg met de Vlaamse minister introduceerde de

federale overheid de banenkaart. De gewestelijke bemiddelingsdiensten mogen echter nog altijd geen banenkaarten uitreiken, wat problemen geeft inzake efficiëntie qua bemiddeling, zeker voor de werkloze en de werkgever. Ook hier is integratie en uitbreiding van samenwerking wenselijk.

Over de beroepsopleiding heeft de Vlaamse Gemeenschap een exclusieve, dus zowel normerende als uitvoerende bevoegdheid. Enkele bevoegdheidsproblemen uit het verleden zijn reeds opgelost : de wet kent nu ook vrijstelling toe voor de door de VDAB erkende beroepsopleiding en de hervatting van de studies tijdens een periode van werkloosheid wordt nu toegelaten voor zover dit past in een individueel herinschakelingsproject en knelpunten op de arbeidsmarkt verhelpt.

Ondanks het feit dat beroepsopleiding een gemeenschapsbevoegdheid is geworden, blijven er nog heel wat federale initiatieven bestaan, ofwel steunend op verbintenissen in het kader van het individuele en collectieve arbeidsrecht ofwel steunend op de reglementering inzake sociale zekerheid.

Inzake het ontwikkelen van tewerkstellingsprogramma's voor specifieke doelgroepen heeft het Vlaams Gewest een exclusieve, dus zowel normerende als uitvoerende bevoegdheid. Vlaanderen mag eender welk type tewerkstellingsprogramma oprichten en er werklozen in plaatsen. Deze bevoegdheid deelt het wel voor een stuk met de federale overheid, want deze behoudt de volledige bevoegdheid om hetzelfde te doen voor haar eigen organisaties en diensten. De Vlaamse bevoegdheid is in de praktijk echter niet exclusief want de federale overheid bepaalt door de trekkingsrechten de financiële tegemoetkoming voor elke door het Vlaamse Gewest geplaatste werkloze. De federale overheid bepaalt ook welke categorieën van personen met werklozen kunnen gelijkgesteld worden.

Deze gedeelde bevoegdheid leidt tot een aantal knelpunten. Beide overheden organiseren soms overlappende tewerkstellingsprogramma's. Het systeem van de trekkingsrechten functioneert niet naar behoren : de federale overheid geeft de gewesten enkel een vaste, niet-geïndexeerde enveloppe zodat niet voor alle geplaatste werklozen de facto trekkingsrechten worden uitbetaald. De federale overheid houdt ook de bevoegdheid over de gelijkstellingsprocedure. De vraag van de gewesten om de bestaansminimumtrekkers en geschorsten gelijk te stellen en dus tot tewerkstellingsprogramma's toe te laten werd nog steeds niet gehonoreerd.

In haar Protocol van 1993 uitte de Vlaamse overheid de beleidsintentie om de vroegere structurele tewerkstellingsprogramma's zoals DAC en IBF (Interdepartementaal Begrotingsfonds) om te zetten in reguliere tewerkstelling, met behoud van de trekkingsrechtprocedure en de RSZ-tegemoetkomingen. Begin 1995 werd hierover een technisch akkoord afgesloten tussen de beide overheden. Tot op heden weigert de federale overheid echter daaraan politieke uitvoering te geven.

De Vlaamse overheid wenste haar werkervaringsprojecten uit te bouwen met een doorstromingsfinaliteit. Vanuit die optiek ging ze met de federale overheid praten rond activering van de werkloosheidsuitkeringen. Recent werd een samenwerkingsakkoord bereikt rond de doorstromingsprogramma's. Er is voorlopig zelfs geen begrenzing gesteld aan het aantal banen dat de federale overheid op die manier mee zal helpen financieren. Het akkoord zal op het veld nog wel voor wat complicaties zorgen. In de nieuwe regeling zal de werknemer zijn maandelijkse vergoeding immers ontvangen vanuit twee uitbetalingsinstellingen, een loonbetaling van de werkgever en een tegemoetkoming vanuit de RVA.

Inzake de tewerkstelling van vreemde arbeidskrachten beschikt de federale overheid over de normerende bevoegdheid, terwijl de gewesten deze normen moeten uitvoeren. De gewesten kunnen ook controlerend optreden wanneer ze inbreuken op de federale wetgeving vaststellen. In de praktijk blijkt echter dat het beleid inzake verblijfsvergunningen, dat in handen is van de federale overheid en het beleid inzake de aflevering van arbeidsvergunningen, dat gewestelijk is, niet op elkaar afgestemd zijn.

Men kan ook nog afspraken verwachten op het vlak van de Vlaamse collectieve akkoorden. Er zijn immers ook knelpunten op het vlak van het sociaal overleg. Het gaat meer bepaald om de afspraken in verband met de 0,25 of de 0,18 percent afhoudingen op de lonen, bestemd voor maatregelen onder meer met betrekking tot sectorale tewerkstellings- en opleidingspremies en premies rond kinderopvang. Terzake maken de sociale partners op het federale niveau interprofessionele of sectorale afspraken die eigenlijk betrekking hebben op Vlaamse bevoegdheidsdomeinen.

Hierbij worden de volgende knelpunten ervaren. Moeten de gewesten en gemeenschappen niet via een bindend adviesrecht betrokken worden bij deze afspraken ? Moet er niet gedacht worden aan de mogelijkheid om afspraken, gemaakt op Vlaams

niveau, via een decreet algemeen bindend te laten verklaren ?

De huidige bevoegdheidsverdeling is veelal onvoldoende coherent en transparant. Om een aantal van de knelpunten op te lossen wordt door sommigen een herfederalisering bepleit van de arbeidsbemiddeling, om via een directere koppeling een doelmatiger uitkeringsbeleid te voeren. Anderen pleiten dan weer voor een verdere regionalisering van het hele beleid inzake werkgelegenheid en van het hele opleidingsbeleid. De laatste jaren is echter geregeld een derde weg bewandeld, namelijk de weg van voluntaristische samenwerkingsakkoorden. De vraag rijst of deze derde weg niet resoluter dient bewandeld te worden als men wil komen tot een coherenter beleid. Daarvoor moeten een aantal bevoegdheidsaspecten geherdefinieerd worden en moeten vormen van voorafgaand overleg en van samenwerkingsakkoorden structureel ingebouwd worden.

Niet alle knelpunten in het werkgelegenheidsbeleid zijn immers terug te voeren tot een manke bevoegdheidsverdeling tussen beide overheden. Een perfecte bevoegdheidsverdeling is niet mogelijk. Men moet altijd bereid zijn grensovertredingen soepel op te vangen. Daarom heb ik precies gesproken over voluntaristische samenwerkingsakkoorden. Nemen we de vraag over de koppeling van bemiddelingsbeleid en uitkeringsbeleid. België voert op deze terreinen een specifiek beleid. In andere landen worden de werkloosheidsuitkeringen minder lang uitbetaald. Er is echter wel een andere bijstandsregeling. Als de uitkeringsregeling in België gewijzigd wordt, dan zouden ook wij een dergelijke bijstandsregeling moeten uitwerken. Hier heb je dus niet direct te maken met Vlaamse of Belgische bevoegdheden.

Bij mijn tekst heb ik nog enkele bijlagen gevoegd. Vooreerst is er een overzicht van de verschillende overheidsmaatregelen voor het bestrijden van de werkloosheid of voor het bevorderen van de werkgelegenheid. Daaruit kan men opmaken dat er op dit vlak heel wat gebeurd is en dat er binnen dat pakket wel wat coördinatie mogelijk is. Waarom zou dit niet kunnen gebeuren op basis van een grondige bespreking tussen de diverse betrokken overheden ? In een andere nota vindt u een overzicht van de grote werkloosheidsstatistiek. Wanneer de overheid het heeft over werklozen, dan heeft ze het enkel over een welbepaalde strook in het schema. Ook andere groepen, zoals de werkzoekenden en de deeltijds tewerkgestelden zijn echter bij de overheidsmaatregelen betrokken. Als we het jaar 1995 vergelijken met het jaar 1970, dan

zien we dat we heel wat meegemaakt hebben op het vlak van werkgelegenheidsbeleid en van arbeidsmarktstatistiek.

De heer Johan Sauwens : Het federale niveau klampt zich vast aan zijn bevoegdheden en interpreteert die zo ruim mogelijk. Zelfs bevoegdheden die niet expliciet worden toegewezen zoals outplacement wil het federale niveau uitoefenen. Deze houding bemoeilijkt het overleg. Wat is de houding van het Vlaamse Gewest en Vlaamse Gemeenschap rond deze problematiek ? Wordt daar een actiever beleid gevoerd ?

Prof. Jan Bundervoet : Ik neem aan dat federale overheid deze houding aanneemt voor alle residuaire bevoegdheden. Uw voorbeeld is wel een goede illustratie van de houding van de federale overheid. Voor de andere gewesten beschikken wij niet over concrete gegevens. Wellicht verschillen de accenten in het beleid ; de arbeidssituatie is nu eenmaal niet overal gelijk, elk gewest kampt met specifieke problemen. Het overleg tussen het federale niveau en de gewesten en gemeenschappen wordt daardoor wel bemoeilijkt.

Het Europees Sociaal Fonds geeft parallelle financiering aan federale projecten en projecten van de gewesten en gemeenschappen, die dan ook rekening moeten houden met de criteria van dat fonds. Zo moet gestreefd worden naar een resultaatbewust en oordeelkundig beleid. Deze belangrijke criteria zorgen er toch wel voor dat de verschillende beleidsopties dezelfde richting uitgaan.

De heer Jos Geysels : Professor Bundervoet pleit voor een betere en correctere definitie van arbeidsbemiddeling. Als u arbeidsbemiddeling definieert zoals ik vermoed, zullen dan geen problemen ontstaan met de huidige bevoegdheidsverdeling ?

Prof. Jan Bundervoet : Dat kan en daarom willen wij geen uitspraak doen over de nood aan een nieuwe bevoegdheidsverdeling. Het cruciale punt is dat we – zowel in Vlaanderen als op federaal niveau – op het vlak van een ernstig tewerkstellingsbeleid achterop hinken tegenover onze buurlanden. Het is belangrijk dat een tewerkstellingsbeleid langer duurt dan één legislatuur. Precies daarom beschikken landen als Nederland en Frankrijk over invloedrijke adviesorganen die het beleid opvolgen en ondersteunen. Wij moeten daar nog aan werken, maar vooral in Vlaanderen beschikken we over enkele nieuwe instrumenten die de situatie kunnen verbeteren. Momenteel zijn we echter aan een inhaalbeweging toe, vooral op het vlak van oordeelkundig beleid. Vandaar de vraag waarom

doelstellingen van het tewerkstellingsbeleid niet worden omschreven of op elkaar afgestemd. Op die manier kunnen de uitvoeringsmodaliteiten versoepeld worden.

De heer Johan Sauwens : Het overlegmodel functioneert in deze sector net niet. We hinken dus achterop, precies door een gebrek aan onderhandelingsbereidheid.

IV. HOORZITTING MET DE PROFESSOREN FILIP ABRAHAM EN DIRK HEREMANS VAN HET CENTRUM VOOR ECONOMISCHE STUDIEN VAN DE K.U.LEUVEN

1. Prof. Filip Abraham⁷

Prof. Filip Abraham : Door de commissie werden mij vragen gesteld over drie punten. Wat zijn de verschuivingen in het micro- en het macro-economische landschap binnen het Europese en internationale kader ? Welk arbeidsmarktbeleid, met welke kostenstrategie en arbeidsaanbod- en arbeidsvraagstrategie moet gehanteerd worden ? Wat is de regionale en Vlaamse dimensie ?

De macro-economische verschuivingen hangen samen met de eventuele toetreding tot de Europese Monetaire Unie. Een aantal belangrijke macro-economische instrumenten, zoals het wisselkoersinstrument, vallen dan weg. De monetaire politiek zal enkel gevoerd worden door de Europese Centrale Bank. Het zal ook dan zeer moeilijk zijn om een expansieve budgettaire politiek te voeren.

Door dit alles verschuift de beleidsaandacht op macro-economisch gebied naar de arbeidsmarkt. De aanpassingen aan economische schokken zal dan hier moeten gebeuren. Het loonbeleid zal centraal staan. Het gemeenschappelijk monetair beleid zal een gemeenschappelijke inflatievoet, bepaald door de Europese Centrale Bank tot gevolg hebben. Deze zal de maximale voet voor loonstijging op nationale vlak bepalen. Indien de loonstijging te sterk is, kan dit leiden tot competitiviteitsverlies en concurrentienadeel dat eventueel groter is dan vandaag omdat de markt meer geïntegreerd en transparant zal zijn. Een goed loonbeleid is dus essentieel. Omdat een aantal macro-economische elementen wegvallen, zal het onderscheid tussen het land en de regio zeer sterk vervagen. De randvoorwaarden zullen op beide vlakken gelden, omdat ze door een gemeenschappelijke inflatievoet worden bepaald.

⁷ De transparanten die tijdens de uiteenzetting van Prof. Abraham werden getoond liggen ter inzage op het commissiesecretariaat.

Er zijn drie belangrijke drijfveren voor de micro-economische verschuivingen. Allereerst zijn er de specialisatie en de concurrentie door internationale handel. De multinationalisering neemt toe, met als bijkomende dimensie delokalisatie. Door een explosie van technologie worden de routinetaken binnen het arbeidsproces geïnformatiseerd. Dit heeft belangrijke gevolgen voor de ondernemingen en voor de arbeidsmarkt. De ondernemingen gaan zich specialiseren in activiteiten met een hogere toegevoegde waarde. Dit proces is nu in Vlaanderen al aan de gang. De ondernemingen gaan zich toespitsen op de kerntaken, die taken waarin ze sterk zijn, en gaan de andere taken outsourcen. Ten slotte neemt de differentiatie toe. Deze micro-economische tendensen hebben verschillende gevolgen voor de arbeidsmarkt en de werknemers. Enerzijds groeit de vraag naar flexibele werknemers. Anderzijds krijgt men bepaalde mensen niet gemakkelijk meer aan het werk en ontstaat er dus een doelgroepenprobleem.

Uit de micro- en macro-economische verschuivingen kunnen we de volgende doelstellingen van het werkgelegenheidsbeleid afleiden : de kostenbeheersing in vergelijking met de ons omringende landen, de omschakeling en de flexibiliteit en ten slotte de creatie van werkgelegenheid voor een aantal doelgroepen. Voor elk van deze drie elementen zullen we de toestand in België en, indien mogelijk, ook in Vlaanderen bekijken.

In België kennen we een gedeeltelijke macro-economische kostenbeheersing. In vergelijking met de ons omringende landen heeft België een hoge loonkost, die bovendien iets sneller gestegen is dan bij onze belangrijkste handelspartners. Voor wat de regionale dimensie betreft, lagen de loonkosten tussen 1987 en 1994 in Vlaanderen iets hoger dan in Wallonië. Het gaat hier om een zeer klein verschil. In diezelfde periode lag de productiviteit in Vlaanderen aanzienlijk hoger dan in Wallonië. Dat verschil is trouwens vrij stabiel. De loonkost gecorrigeerd door de productiviteit, met andere woorden de eenheidskost, is in Vlaanderen gunstiger dan in Wallonië. Het probleem van de gedeeltelijke macro-economische kostenbeheersing is dus niet zo zeer een Vlaams probleem.

Omschakeling is geen gemakkelijk te definiëren concept. Een mogelijke benadering is nagaan of het voor ondernemers moeilijk is om bij een wijziging van de economische situatie het aantal werknemers of het aantal gepresteerde uren te laten variëren. Uit de internationale literatuur ter zake blijkt dat er in België geen groot probleem van interne flexibiliteit bestaat. Als we bijvoorbeeld kij-

ken naar de sociale bescherming bij ontslag, dan staat België niet bij de minst flexibele groep gerangschikt. Maar de ontslagvergoeding en de opzegperiode liggen hier wel relatief hoog.

Andere vormen van flexibiliteit zijn onder meer het gebruik van atypische werkvormen als deeltijdse arbeid, weekendwerk en interimwerk. In vergelijking met onze Europese handelspartners zijn deze werkvormen in België onderbenut. Het verschil wordt echter steeds kleiner. Ook de omschakeling tussen verschillende sectoren kunnen we beschouwen als een vorm van flexibiliteit. In Europa is België één van de landen met de minst vlotte intersectoriële omschakeling. Toch is er een stijging door het proces van outsourcing. In België zien we vaak uitschakeling in plaats van omschakeling. Veel mensen die hun job verliezen komen voorgoed in de sociale zekerheid terecht. Uit een studie van het VEV blijkt dat de bruto beroepsbevolking tussen 1982 en 1996 met 328.000 eenheden is aangegroeid, maar dat slechts 116.000 van deze mensen een job gevonden hebben ; de anderen zijn in de werkloosheid terechtgekomen of zijn vervroegd uitgetreden.

De werkloosheid is in België relatief hoog en de participatiegraad relatief laag. De werkloosheid is vooral groot bij de laaggeschoolden. Dat is in andere landen ook het geval. Typisch voor België is wel de langdurige werkloosheid. Inzake het percentage van alle werklozen dat meer dan één jaar werkloos is, zit België samen met Italië en Spanje aan de kop van het Europees peloton. Hier is de regionale dimensie van groot belang. In Vlaanderen is de langdurige werkloosheid een stuk lager dan in Wallonië.

Inzake het arbeidsmarktbeleid onderscheiden we drie belangrijke elementen : het loonkostenbeleid, het arbeidsaanbodbeleid en het arbeidsvraagbeleid. Het doel van het loonkostenbeleid is het beheersen van de loonkosten. Op macro-economisch vlak hebben we daarvoor de wet op het concurrentievermogen. Men kan ook inspelen op de loonkosten door een verlaging van de sociale bijdrage. Hoe efficiënt zijn dergelijke loonkostenverlagingen voor het bevorderen van de werkgelegenheid ? Als men de loonkosten verlaagt met tien percent, dan zou er twee tot tien percent nieuwe werkgelegenheid ontstaan. Er is dus een groot verschil tussen de schattingen. Afhankelijk van de schattingen zouden er bij een loonkostenverlaging van tien percent in de industrie van 15.000 tot 75.000 banen bijkomen of niet verloren gaan. Als we dit extrapoleren naar de hele economie dan kan

een loonkostenverlaging van tien percent maximaal 200.000 jobs opleveren.

De regionale dimensie van het loonkostenprobleem is beperkt tot de hoogte van de lonen. De stijging hiervan kan en zou zelfs moeten beheerst worden door middel van een regionaal interprofessioneel akkoord. De verlaging van de sociale bijdragen daarentegen, ligt moeilijker, aangezien de sociale zekerheid tot de federale bevoegdheden behoort.

Naast een macro-economisch is ook een micro-economisch loonkostenbeleid mogelijk, met als doel een gerichte stijging van de werkgelegenheid voor een specifieke doelgroep. Hoe efficiënt is het om, met dit doel voor ogen, de loonkosten selectief te verlagen ? De internationale literatuur ter zake leert dat een selectieve loonkostenverlaging voor ongeschoolde werknemers meer werkgelegenheid schept dan een algemene loonkostenverlaging. Men moet wel uitkijken voor verdringing en versnippering. In het eerste geval vervangt een bedrijf niet-gesubsidieerde werknemers door gesubsidieerde. In het tweede geval ontstaat een onoverzichtelijke toestand. Zo telt ons land op dit ogenblik niet minder dan 26 banenplannen. Theoretisch is een selectief loonkostenbeleid dus aantrekkelijk, maar praktische problemen kunnen de zaak bemoeilijken.

Een tweede element van het arbeidsmarktbeleid is een arbeidsaanbodbeleid : de omschakeling van het arbeidsaanbod. Inzake vormings- en opleidingsbeleid blijken bedrijven zich relatief weinig te richten tot de ongeschoolden, die nochtans het meest kwetsbaar zijn op de arbeidsmarkt. Internationale gegevens leren ons dat de efficiëntie van de training van deze doelgroepen over het algemeen laag is. Arbeidsbemiddeling moet pro-actief en efficiënt georganiseerd worden ; ze heeft een ietwat positiever effect dan vorming en opleiding. Atypische werkvormen en arbeidsherverdeling mogen niet opgelegd worden, maar moeten flexibel worden toegepast, in overeenstemming met de reële bedrijfsomstandigheden. Ten slotte kan men het passieve arbeidsmarktbeleid activeren. Enerzijds dienen de excessen in de sociale zekerheid afgezwakt, anderzijds moet men mensen die in de sociale zekerheid vertoeven snel arbeidservaring geven. Een voorbeeld hiervan vormen de Nederlandse Melkert-banen. Vooral vorming, opleiding en arbeidsbemiddeling hebben een regionale dimensie. Ik wil wel waarschuwen voor overmatig optimisme ten aanzien van de concrete resultaten van een efficiënter arbeidsaanbodbeleid.

Ten slotte mag men niet vergeten een arbeidsvraagbeleid te voeren. De Belgische economie heeft geen overmatig grote capaciteit inzake het scheppen van nieuwe banen. Een vergelijking met het nabije buitenland toont dat bij een stijging van het BBP met 1 procent, er in België 0,2 procent banen bijkomen, ongeveer zoals in Frankrijk. Deze banen zijn dan nog voornamelijk deeltijds en vrouwelijk. Nederland en Duitsland presteren ter zake veel beter.

De positie van de overheid is belangrijk voor het arbeidsmarktbeleid. De overheid moet in de eerste plaats een kader creëren door een beleid dat algemene voorwaarden schept. Dit kan worden aangevuld met banenplannen voor specifieke doelgroepen. Het arbeidsmarktbeleid heeft een regionale dimensie. Die situeert zich in een algemene-voorwaardenbeleid, regionale kostenbeheersing, vorming en opleiding en arbeidsbemiddeling. Bij een regionalisering van de sociale zekerheid wordt het speelveld aanzienlijk uitgebreid.

De regionalisering van de sociale zekerheid zou uiteraard de mogelijkheden van een eigen Vlaams werkgelegenheidsbeleid doen toenemen.

De heer Jean-Marie Bogaert : Eerder hebt u gezegd dat we niet zo bang moeten zijn voor de negatieve gevolgen bij ons van de lagere loonkosten in Oost-Europa. Vanwaar dit optimisme ?

Prof. Filip Abraham : Ik heb gezegd dat het werkgelegenheidseffect van de integratie van de landen van Oost-Europa over het algemeen positief is. Maar de grote herverdeling betekent wel een verlies aan jobs voor de minder geschoolde werknemers. Voor de hoger geschoolden evenwel heeft de integratie positieve effecten. Slechts een derde van de bedrijven die naar Oost-Europa trekken doet dat vanwege de lagere loonkosten. Bij twee derde van de ondernemingen die naar Oost-Europa uitwijken, spelen de nieuwe groeimarkten een doorslaggevende rol. Natuurlijk is hier een verschil tussen de sectoren merkbaar ; in de textielsector bijvoorbeeld spelen lonen een grote rol. Onze overheid moet niet proberen om de loonkostenkloof met de landen van Oost-Europa te dichten. Dat is niet realistisch. We kunnen enkel hopen dat de lonen in de Oost-Europese landen in de toekomst zullen stijgen. Dat is nu trouwens al deels het geval. Het loonkostelement is wel belangrijk voor de relatie met de omliggende landen. Omdat de economische voorwaarden zoals de capaciteiten van de werknemers er dezelfde zijn, spreekt het vanzelf dat een lagere loonkost in de omliggende landen voor heel wat bedrijven bijzonder aantrekkelijk is.

Het komt er dus op aan om onze loonkostenpolitiek af te stemmen op de ons omringende landen. Hoe dat moet gebeuren moet de overheid zelf beslissen in overeenstemming met de eigen traditie.

De heer John Taylor : U zegt dat een verlaging van de loonkost met 10 procent zou leiden tot 200.000 jobs. Anderzijds relativert u wat de impact van Oost-Europa betreft het belang van de loonkosten. Is dit geen contradictie ?

Prof. Filip Abraham : Dit is geen tegenspraak. Er bestaat een verschil tussen Oost-Europa en de ons omringende landen. In deze laatste landen zijn de economische voorwaarden vergelijkbaar. Bij landen die zich in een dergelijke gelijksoortige positie bevinden zal een verschil in loonkost vlugger leiden tot delokalisatie. Vooral activiteiten waarin laaggeschoolde arbeid centraal staat zullen naar Oost-Europa worden geherlokaliseerd. Activiteiten als research and development, distributie, transport en call centers zullen niet zo vlug naar Oost-Europa verhuizen.

De heer Johan Sauwens : De EU zal voor ons een uitdaging betekenen. De loonkostenproblematiek zal meer dan ooit een belangrijke rol spelen bij de jobcreatie. Het komt er nu op aan om deze uitdaging behoorlijk voor te bereiden.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Enerzijds zegt u dat de Europese context zal leiden tot een vervagen van het belang van naties en regio's. Anderzijds pleit u voor een regionale politiek, ook op het vlak van loonkostenbeheersing. Hoe verzoent u die twee standpunten ?

Prof. Filip Abraham : Naar aanleiding van de Europese integratie doet zich een dubbele evolutie voor. Enerzijds worden heel wat bevoegdheden overgeheveld naar het Europese niveau. Anderzijds wint het regionale niveau wereldwijd aan belang als competitieve cluster : ook op het regionale vlak zullen er stappen moeten worden gezet. Het begrip regio kan breed worden geïnterpreteerd : Vlaanderen is niet noodzakelijk een economische regio ; die kan immers grensoverschrijdend zijn.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Grenzen spelen dus geen belangrijke rol meer ?

Prof. Filip Abraham : Grenzen zijn een juridische realiteit ; economische grenzen vallen daar niet noodzakelijk mee samen.

Er zal een beleid moeten worden gevoerd op verschillende niveaus : het Europese en het federale, maar ook op het regionale niveau zullen stappen moeten worden gezet.

De heer John Taylor : Het probleem van de loonkost zal toch groter worden in het raam van de EMU.

Prof. Filip Abraham : Die mogelijkheid bestaat. De monetaire unie is het sluitstuk van een micro-economisch integratieproces en voegt een macro-economisch kader toe aan de globalisering van de markten. Die worden transparanter. Hierdoor stijgt de concurrentie. Bijgevolg zal de werkloosheid toenemen wanneer de loonkost stijgt. Bovendien neemt de monetaire unie een aantal macro-economische beleidsinstrumenten weg om de gevolgen van de stijgende concurrentie te neutraliseren. Sommige van deze instrumenten worden wel al geruime tijd niet meer gebruikt in België : zo is het monetair beleid gekoppeld aan de Duitse mark en is het sinds 1982 geleden dat de Belgische frank is gedevalueerd.

De heer John Taylor : Is een van de verklaringen voor de hoge werkloosheid in België ook niet het feit dat de werkloosheidsuitkering in België niet beperkt is in de tijd ?

Prof. Filip Abraham : Dat is inderdaad één van de elementen die daarin een rol spelen.

2. Prof. Dirk Heremans

Prof. Dirk Heremans : Mijn aandacht gaat naar de staatkundige aspecten van het beleid inzake economie en werkloosheid. Bij de staatsvorming was het werkgelegenheidsbeleid geen prioritaire aangelegenheid. Het was niet de eerste bevoegdheid die men wou decentraliseren.

In het economische denken zijn werkloosheid en werkgelegenheid zowel macro-economische als micro-economische aangelegenheden. Momenteel bestaat wellicht 30 percent van de werkloosheid uit conjuncturele werkloosheid, die vooral ontstaat door schommelingen in de afzetmarkt. De overige werkgelegenheid noemen economen 'natuurlijk'. Die bestaat voor een deel uit frictiewerkloosheid die ontstaat door mobiliteit op de arbeidsmarkt bijvoorbeeld wegens overnemingen en sluitingen. Een ander deel is structurele werkloosheid, waarbij institutionele moeilijkheden zoals bijvoorbeeld rigide reglementering een rol spelen. Deze laatsten

vormen een micro-economisch probleem, dat niet vraagt om maatregelen die de afzetmarkt beïnvloeden, maar om maatregelen die de arbeidsmarkt versterken. Die vorm van werkloosheid wordt steeds meer op regionaal en zelfs op lokaal vlak aangepakt.

– Nieuwe uitdagingen

Het algemene probleem van werkloosheid dient hier verder bekeken in het licht van drie uitdagingen : de nieuwe economische realiteit in de wereld, de Economische Monetaire Unie en de dynamiek van de federale ordening. De economische realiteit toont dat de regio's de motor voor competitiviteit zijn. Met regio's bedoelt men een gebied waarin consumenten en gebruikers dezelfde belangen hebben. De schaal van een regio maakt efficiënte productie mogelijk. Men denkt daarbij aan het gebieden van 5 tot 25 miljoen inwoners. Deze vallen niet noodzakelijk samen met de huidige natie-staten, hoewel a priori België niet te groot is om een economische regio te zijn.

De invoering van de EMU en de euro zal vervolgens verstrekken gevolgen hebben. Belangrijk is dat macro-economische werkgelegenheidsmaatregelen naar het Europese niveau zullen verschuiven. Het micro-economische beleid dat de arbeidsmarkt in ons land moet versterken, krijgt daardoor een groter belang. Maar dat zal leiden tot verdere conflicten tussen de deelgebieden en de federale overheid, wanneer deze laatste haar macro-economische invloed op de arbeidsmarkt meer en meer aan Europa zal moeten afstaan.

De Belgische federale ordening vertoont tenslotte nog zekere onevenwichten. De economische unie en de marktintegratie zijn elementen die, hoewel belangrijk in de economische realiteit, in de staatsvorming onvoldoende beschermd worden. Het begrip van de Belgische monetaire unie komt bijvoorbeeld maar éénmaal voor, in de bijzondere wet over de economische bevoegdheden. Vanuit economisch oogpunt is de interpretatie van de term in de toelichting bij de wet bovendien niet altijd terecht.

Andere aspecten zijn dan weer te veel uitgebouwd ; zo is de fiscale en sociale unie bijvoorbeeld gebetonneerd. Inzake de materiële bevoegdheden kennen we een systeem van exclusieve bevoegdheden, zonder hiërarchie van de normen. Inzake fiscale bevoegdheden kennen we een systeem van parallelle bevoegdheden, met een hiërarchie ten voordele van de federale overheid.

– Herordening van de beleidsruimten

Wanneer we de staats hervorming willen voltooien, moeten we ervoor zorgen dat de materiële en de financiële bevoegdheden op het zelfde niveau worden gesitueerd, zodat de verschillende overheden verantwoordelijkheid moeten opnemen. We mogen de zaken niet op hun kop zetten zoals de Raad van State in een bepaald geval deed door te bepalen dat wie de middelen heeft, ook de bevoegdheden krijgt. Het zijn de financiële bevoegdheden die de materiële bevoegdheden moeten volgen.

Financiële verantwoordelijkheid is nodig, ook voor de zogenaamde 'risico-efficiëntie' van de sociale zekerheid. Een betere beheersing van de risico's veronderstelt financiële participatie, zoals de verzekeringseconomie leert.

Wetgeving en verzekering moeten niet alleen zorgen voor het vergoeden van de risico's, maar ook preventief werken. Men heeft het hier over het zogenaamde morele risico : zodra risico's verzekerd zijn, zijn er ook meer schadegevallen. Dat is ook zo in de sociale zekerheid. Wie de sociale risico's kan beïnvloeden door de monitoring van de risico's en een preventiebeleid, moet door financiële participatie aangezet worden om deze taak ter harte te nemen. Mijn collega's Pacolet en Van Rompuy hebben dit idee al bepleit, namelijk om de deelgebieden te laten participeren in de werkloosheidsvergoeding.

De formele bevoegdheidstechniek is ook belangrijk. Bij materiële bevoegdheden hebben we gekozen voor exclusieve bevoegdheden, zonder hiërarchie van de normen. Op die manier wil men juridische conflicten voorkomen. Deze exclusieve bevoegdheden zijn echter vaak slecht omschreven. Wij waarschuwen er voor dat dit op economisch vlak moeilijkheden zou veroorzaken, omdat er in de economie meer onderlinge vervlechting bestaat. Betwistingen zoals we die nu kennen, waren te verwachten.

Voor de bevoegdheidstoewijzing dient men dan algemeen van de volgende criteria uit te gaan : als er sprake is van homogene voorkeuren en externe effecten tussen alle deelgebieden en zijn er bovendien schaalvoordelen, dan kan men pleiten voor een exclusief federale bevoegdheid. Is er sprake van heterogene voorkeuren tussen de deelgebieden en beperkte schaalvoordelen en externe effecten, dan kan men ervoor pleiten de bevoegdheid exclusief door de deelgebieden te laten uitvoeren. Op het economisch domein met belangrijke externe effecten pleiten wij in het geval van heterogene

voorkeuren voor concurrerende bevoegdheden, waarbij het federale niveau raamwetten uitvaardigt tot bescherming van de EMU. Zo een bevoegdheidsverdeling kennen we trouwens al in Europa : de Europese overheid bepaalt de richtlijnen, en minimumvereisten die de lidstaten concreet verder invullen. België kan zich daaraan spiegelen door het federale arbeidsmarktbeleid voornamelijk als een raamwetgeving op te vatten.

– Tewerkstellingsbeleid in een EMU

Wat de materiële bevoegdheden inzake werkgelegenheidsbeleid betreft, vallen door de invoering van de EMU de mogelijkheden weg om de wisselkoersen te beïnvloeden. De zogenaamde symmetrische schokken, die het gevolg zijn van veranderingen aan de vraagzijde en leiden tot conjuncturele werkloosheid, vragen daarom een stabiliserende politiek op hoger niveau. De symmetrische schokken worden bijgevolg een Europees probleem. De zogenaamde asymmetrische schokken, veroorzaakt door veranderingen aan de aanbodzijde, kunnen in eerste orde worden opgevangen door loonflexibiliteit. De Europese loonflexibiliteit ligt lager dan in de Verenigde Staten. Dat zal in de EMU nog meer een probleem vormen. Geringe loonflexibiliteit veroorzaakt werkloosheid, die in tweede orde kan worden opgevangen door migratie. Migratie is in Europa echter gedaald van 0,4 percent naar 0,2 percent van de bevolking. Dit in tegenstelling tot de Verenigde Staten en Japan waar ze 0,8 percent bedraagt. Ook dit vormt een probleem. De belangrijkste reden ligt in het sociale zekerheidsstelsel die mensen in de mogelijkheid stelt om te wachten op een betere arbeidsmarkt. In het verleden trokken veel Vlamingen naar Wallonië, precies omdat er geen sociale zekerheid was. Op dit ogenblik valt men in derde orde terug op herindeling van inkomens tussen de deelgebieden via de solidariteit inherent aan de sociale zekerheid. De sociale zekerheid is echter geen oplossing op lange termijn, daarom is er nood aan structurele maatregelen die de arbeidsmarkt versterken.

– Implicaties op federaal en regionaal vlak

Binnen het EMU moeten we een opsplitsing maken tussen de macro- en micro-economische aspecten. Macro-economisch is vooral de relatie tussen loonkosten en jobcreatie belangrijk. Er is nood aan voldoende afstemming van de lonen en dat kan worden gegarandeerd door loonnormen. Dit kan op Belgisch niveau voor zover de schokken landspecifiek zijn. Wanneer er regionale verschillen bestaan binnen de verschillende sectoren

kan er sprake zijn van regiospecifieke schokken die wijzen op de nood aan een Vlaams CAO-beleid.

Met een loonwig die in België liefst 65 percent bedraagt, heeft ook de sociale zekerheid een belangrijke rol te spelen als instrument om de loonkost te beïnvloeden. Dus ook als instrument voor tewerkstellingsbeleid van de deelgebieden. De moeilijkheid hierbij is dat de sociale zekerheid tegelijk een federaal instrument is van risicodeling tussen de deelgebieden, althans ingeval van asymmetrische cyclische schokken. Europese studies wijzen nochtans uit dat hiervoor geen grootscheeps socialezekerheidsmechanisme vereist is, maar dat beperkte federale socialezekerheidschema's voor deze gevallen kunnen volstaan. Het micro-economische werkgelegenheidsbeleid sluit in elk geval beter aan bij de allocatieve bevoegdheden die zijn toegewezen aan de deelgebieden.

Of een doelgroepenbeleid al dan niet zinvol is, hangt af van de verschillen in loonelasticiteit tussen de groepen. Indien bij laaggeschoolden de loonelasticiteit groter is dan bij anderen, heeft een apart beleid voor laaggeschoolden zin. We moeten wel opletten voor een verdringingseffect. Het antwoord op de vraag of de regio's al dan niet een apart doelgroepenbeleid moeten voeren, hangt af van het feit of de behoeften verschillend zijn en of er langs de aanbodzijde bij de politici verschillende voorkeuren bestaan. Het Nederlands voorbeeld om de werkloosheidsvergoedingen te activeren, moet dringend gevolgd worden. De huidige bevoegdheidsbetwistingen daaromtrent leiden in België soms tot kafkaïaanse toestanden.

Arbeidsbemiddeling probeert frictiewerkloosheid te verminderen. De informatie moet snel inspelen op de arbeidsmarkt : bemiddeling gebeurt dan ook beter op een gedecentraliseerd of zelfs een lokaal niveau. Vorming en beroepsopleiding liggen duidelijk in het verlengde van de andere bevoegdheden van de regio's. Op het gebied van de werkgelegenheid voor vreemde arbeidskrachten moet minstens een federale of Europese raamwetgeving bestaan. De uitvoering kan eventueel toevertrouwd worden aan de regio's.

– *Flexibele marktconforme instrumenten*

Bij gebrek aan fiscale instrumenten om een arbeidsmarktbeleid te voeren, heeft Vlaanderen alleen subsidies als instrument om de werkgelegenheid te stimuleren. Dit is niet erg in overeenstemming met de principes van de vrije markt, zodat de uitbreiding van de fiscale bevoegdheden is aangegeven. Op het vlak van de verantwoordelijkheid

van de overheden moet men minstens een gedeeltelijke financiering door de deelgebieden overwegen. De deelgebieden zouden dan delen in de kosten van de werkloosheid wat een goed beheer en een goed beleid zou stimuleren, omdat ze er ook de vruchten van zouden plukken.

Het uitzuiveren van oneigenlijk gebruik van de sociale zekerheid zou toelaten om de sociale bijdragen te verminderen en de loonkosten te drukken. Zo kan men zwangerschaps- en verkapte studietoelagen in het stelsel van de kinderbijlagen moeilijk opvatten als een compensatie voor een sociaal risico. Ook in de werkloosheidsverzekering zijn heel wat aanverwante systemen opgenomen die er niet in thuishoren, zoals de uitkeringen aan schoolverlaters, voor loopbaanonderbreking, enzovoort. De deelgebieden kunnen hier dan bevoegdheden opnemen, te financieren met algemene middelen.

– *Besluit*

Tot besluit kunnen we stellen dat er in ons land nood is aan een grootscheepse 'heractivering' van de economie. In Nederland werd er door de politici reeds heel wat creativiteit aan de dag gelegd op het vlak van de loonbeheersing, deeltijdse arbeid en participatiebeleid. Nu de Europese EMU de Belgische EMU meer en meer verdringt, ontstaat er op deze domeinen ook heel wat ruimte voor een tewerkstellingsbeleid door de deelgebieden. De macro-economische tewerkstelling en werkloosheid daarentegen werd meer en meer een economische aangelegenheid. De evolutie ervan zal nauw samenhangen met de realisatie van het Euro-project.

V. HOORZITTING MET DE IN DE SERV VERTEGENWOORDIGDE SOCIALE PARTNERS

1. De heer Xavier Verboven, intergewestelijk secretaris ABVV⁸

De heer Xavier Verboven : Een zo belangrijk thema als werkgelegenheid moet op verschillende niveaus aangekaart worden : het Europese, het federale en het Vlaamse. Elk niveau heeft terzake immers specifieke bevoegdheden en beleidsinstrumenten.

⁸ De volgende nota werd door de heer Verboven ter beschikking gesteld van de commissie en ligt ter inzage op het commissiesecretariaat : "Visie Vlaams ABVV met betrekking tot de staatshervorming en het werkgelegenheidsbeleid".

Voor het ABVV is de huidige bevoegdheidsverdeling onvoldoende duidelijk en werken de betrokken overheden te weinig samen, bijvoorbeeld op gebied van de PWA's, outplacement, gegevens-transmissie en tewerkstellingsstimuli. Daardoor is het werkgelegenheidsbeleid onvoldoende efficiënt. De werkzoekenden en werknemers zijn hiervan de eerste slachtoffers. Ik geef hiervan twee voorbeelden die wij dagelijks ervaren. De huidige sociale balans houdt onvoldoende rekening met de regionale tewerkstellingsmaatregelen en dit maakt een adequate opvolging onmogelijk. De federale en Vlaamse overheid geven te weinig informatie over de premies voor loopbaanonderbreking, waardoor de werknemers onvoldoende op de hoogte zijn van hun rechten. Precies daarom zijn wij ook vragende partij om de huidige bevoegdheidsverdeling bij te schaven.

Vele knelpunten situeren zich op het raakvlak tussen het arbeidsmarktbeleid en de sociale zekerheid en in mindere mate op het raakvlak tussen arbeidsmarktbeleid en arbeidsrecht. Het ABVV is van oordeel dat de sociale zekerheid en het arbeidsrecht minstens federaal moeten blijven, niet vanuit een defensieve reflex maar omdat solidariteitsmechanismen en de basisregels inzake arbeidsorganisatie op zo'n breed en algemeen mogelijk niveau moeten worden opgesteld. Het zou zelfs wenselijk zijn dit op Europees niveau te regelen.

Wij zijn geen voorstander van een fundamentele bevoegdheidswijziging. Wel moet het arbeidsmarktbeleid coherenter en doeltreffender worden. Daartoe moeten de reeds toegewezen bevoegdheden van de deelgebieden preciezer en homogener omschreven worden en, via samenwerkingsakkoorden, ondersteund worden met federale middelen.

De arbeidsbemiddeling moet de exclusieve bevoegdheid blijven van de gewesten en moet zelfs breder gedefinieerd worden, zodat de bevoegdheidsconflicten uit de wereld kunnen geholpen worden.

Wat betekent mijn principiële stellingname voor het activerend gebruik van de werkloosheidsvergoedingen? Ik ben voorstander van dit principe, op voorwaarde dat er garanties bestaan voor het statuut van diegenen wier inkomen bepaald wordt door de loonsubsidies. Beide partijen moeten bij de regeling winnen. De deelgebieden kunnen hun plaatsingscapaciteit versterken. De federale overheid krijgt een positieve return wanneer de herinschakeling succesvol verloopt. Ze moet dan immers minder werkloosheidsvergoedingen betalen. Dit kan maar gerealiseerd worden als er een samen-

werkingsmodel bestaat. Daarbij moeten de deelgebieden exclusief bevoegd zijn voor de plaatsing, terwijl de federale overheid moet bepalen op welke manier ze financieel tussenkomt.

Inzake het globaal pakket RSZ-verminderingen in het kader van het doelgroepenbeleid menen we dat er een minimaal overleg moet zijn om tot een maximale afstemming te komen. De gewesten moeten deze voordelen kunnen aanwenden in het kader van het plaatsingsbeleid.

Vermits het aan de federale overheid toekomt om – in overleg – de voorwaarden vast te stellen inzake het gebruik van de uitkeringen, dient het toetsingsrecht van de RVA ten aanzien van (VDAB-) opleidingen gehandhaafd te blijven. Voor zover het om opleidingen gaat in het kader van een arbeidsrelatie, bijvoorbeeld stage, is het statuut een zaak van arbeidsrecht en dus een federale bevoegdheid. Ook voor de opleidings- en werkervaringssituaties die zich buiten de ondernemingen afspelen, is het aangewezen om minimale sociale rechten federaal vast te leggen. Ik kan hierbij onder meer verwijzen naar het inschakelingscontract.

Initiatiefrecht van de federale overheid op het opleidingsterrein kan enkel via samenwerkingsakkoorden, waarbij de federale invulling beperkt blijft tot de arbeidsrechterlijke aspecten. Ik verwijs hierbij bijvoorbeeld naar het industrieel leerlingewezen en het betaald educatief verlov. Voor wat het betaald educatief verlov betreft, moet dit minimaal inhouden dat ook de VDAB-opleidingen in aanmerking komen. Bovendien moeten de gemeenschappen sterker betrokken worden bij de toepassing van het systeem, onder meer inzake de erkenning van cursussen. Indien, zoals de Vlaamse regering in haar discussienota voor een verdere staats-hervorming voorstelt, de toepassingsbevoegdheid een gemeenschapsmaterie zou worden, dan impliceert dit in elk geval ook een financiële medeverantwoordelijkheid van de deelgebieden. De erkenningsbevoegdheid gaat immers best samen met een financiële verantwoordelijkheid.

Wij zijn geen vragende partij voor Vlaamse CAO's over lonen en arbeidsvoorwaarden. Dit moet op een zo hoog mogelijk niveau kunnen gerealiseerd worden, dat wil zeggen op sectoraal of interprofessioneel niveau. Er is geen behoefte aan een bijkomend overlegniveau. In het kader van de bestaande wetgeving kan er trouwens al een regionale differentiatie van de afspraken gerealiseerd worden. Niet de juridisch-technische discussie is daarbij van belang. De wet van 1968, die al heel wat differentiatie mogelijk maakt, blijft best behouden. Onder-

handelen over CAO's is een zaak van machtsverhoudingen. Die kan men niet bij decreet creëren. Men moet zijn representativiteit bewijzen.

De interprofessionele en voor een deel ook de sectorale akkoorden moeten wel aansluiting kunnen zoeken met het regionale beleidsniveau. Ik denk bijvoorbeeld aan een regionale aanwending van de middelen voor de gemeenschapsmateries. Regionale afspraken tussen de sociale partners zijn mogelijk wanneer het gaat om Vlaamse bevoegdheden, dus buiten de sfeer van de lonen en van de arbeidsvoorwaarden. Ik verwijs hierbij naar de besprekingen binnen het VESOC over opleiding en innovatie. Dergelijke afspraken moeten in verschillende richtingen kunnen gaan. Afspraken betreffen nu de middelen die de Vlaamse regering op tafel legt. Maar ook de werkgevers moeten engagementen nemen. Ze moeten de personen, die met de middelen van de Vlaamse overheid in hun bedrijven een opleiding volgen, in dienst nemen of hen toekomstperspectieven bieden.

2. De heren Jan Vercamst, gewestsecretaris, en Hugo Engelen, adjunct gewestsecretaris, van het ACLVB⁹

De heer Jan Vercamst : Ik wil vooreerst aanstippen dat er zich, sinds het goedkeuren van de tekst van de discussienota, op 29 februari 1996, reeds een aantal nieuwe ontwikkelingen hebben voorgedaan, onder meer op het vlak van de activering van de werkloosheidsuitkeringen.

Het activeren van werkloosheidsuitkeringen bestaat reeds lang : zowel op federaal als regionaal niveau. Op federaal niveau bestaat het activerend werkloosheidsbeleid via het stelsel van loopbaanonderbreking, het begeleidingsplan, de eerste werkervaringscontracten voor jongeren en thans het stimuleren van het stelsel van de PWA's. Ook op Vlaams niveau kunnen de bestaande tewerkstellingsprogramma's beschouwd worden als instrumenten voor een activerende inzet van werkloosheidsuitkeringen.

Moeten werkloosheidsuitkeringen als activerend instrument een exclusief gewestelijke bevoegdheid worden ? Het hangt af van de wijze waarop de werkloosheidsuitkeringen worden gebruikt. Als het louter gaat om loonkostsubsidie, dan kunnen ze federaal blijven. Als ze beschouwd worden als bemiddelingsinstrument dan moet de bevoegdheid worden geregionaliseerd.

Het afgesloten samenwerkingsakkoord tussen federale staat en gewesten over de doorstromingsprogramma's, ondertekend op 4 maart 1997, levert het federale kader voor de co-financiering vanuit de werkloosheidsverzekering van het Vlaamse werkervaringsbeleid. Het akkoord is zo geconcipeerd dat de activering van de uitkering niet is geplafonneerd, zoals bij het systeem van de trekingsrechten. Bovendien kan elk gewest bij de concrete invulling eigen accenten leggen. Op die manier is een uitweg gevonden uit de aloude discussie over de toepassing van het systeem van de trekingsrechten.

De ACLVB wil samen met de andere Vlaamse sociale partners onderhandelen om Vlaamse akkoorden af te sluiten over daadwerkelijke engagementen die behoren tot de Vlaamse bevoegdheid. In eerste instantie moet wat zowel op federaal als Vlaams niveau wordt onderhandeld en beslist, afgesproken worden binnen een algemeen uitgetekend kader. Prioritair is de functionaliteit van de begeleiding van de werkloze naar het reguliere circuit. De werkloze mag geen hinder onderkennen als gevolg van de hoger vermelde discussies. De werkloosheidsuitkeringen kunnen slechts via het individu geactiveerd worden. De werkloze zelf moet een deel van de uitkering als bemiddelingsinstrument aanwenden in het Vlaamse arbeidsmarktbeleid. Een soort selectief vouchersysteem kan de verschillende categorieën op een efficiënte manier begeleiden naar het reguliere circuit.

De heer Hugo Engelen : De toepassing van het systeem van betaald educatief verlof kan op deelstaatniveau worden georganiseerd. Enkel zo is een gecoördineerd en complementair beleid mogelijk. Slechts door een verdere uitbouw van de samenwerking tussen institutionele opleidingsverstrekkers en de sectoren kan men komen tot een verdere verfijning van de afstemming van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. De evolutie is gunstig in de mate dat steeds meer sectoren regionale of subregionale samenwerkingsverbanden afsluiten.

De ACLVB wil een meerjarenplan voor de bemiddeling. Daarvoor zijn er verschillende redenen : de implementatie van de methodiek van de trajectbe-

⁹ Volgende nota werd door de delegatie van het ACLVB ter beschikking gesteld van de commissie en ligt ter inzage op het commissiesecretariaat : "Werkloosheidsuitkeringen en activerend arbeidsmarktbeleid. Visie Vlaamse regionale ACLVB."

nadering bij de VDAB, de continuïteit van de begeleiding van de werkloze, de motivatie van het personeel, langetermijnplanning en globalisering van het beleid. De PWA's moeten een globaal en ruim bemiddelings- en tewerkstellingsdoel hebben, zowel op gemeentelijk als op stedelijk vlak. De PWA's kunnen zo ingeschakeld worden in een geïntegreerd arbeidsmarktbeleid waar de werkloze centraal staat.

De heer Jan Vercamst : De ACLVB pleit voor een betere afstemming van de toepassingsreglementeringen. Wat de vertegenwoordiging op internationaal niveau betreft, dringt een samenwerkingsprotocol met de federale overheid zich op. Dit staat trouwens zo in de discussienota over een verdere staatshervorming.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Heeft u ervaring met het Brussels Nederlandstalig Comité ? Zijn de ervaringen met bemiddeling en beroepsopleiding positief ?

De heer Hugo Engelen : Wij zijn daar niet in vertegenwoordigd. Dat komt door de verkiezingsuitslag.

De heer Jan Vercamst : In verband met het activeren van de werkloosheid is het niet onze bedoeling om tot het Nederlandse systeem van de Melkertbanen te komen. Daar biedt de werkgever een reguliere job, in ruil krijgt hij van de overheid de volledige werkloosheidsvergoeding. Volgens ons kan dit in België slechts gedeeltelijk. Wij houden het bij de verschillende systemen die bij ons bestaan. Doorstromingscontracten kunnen een goede zaak zijn voor de niet-commerciële sector. Op de commerciële sector kunnen ze enkel toegepast worden op arbeid die gedelokaliseerd werd en naar België teruggehaald wordt.

De heer Hugo Engelen : Wij zien het als een bemiddelingselement. Want anders zal er een enorme concurrentie zijn tussen werklozen onderling en tussen oudere werknemers en jongere werklozen. Het mag dus niet enkel een loonkostsubsidie zijn, maar moet een bemiddelingselement blijven.

3. De heer Luc Cortebeek, nationaal secretaris van het ACV¹⁰

De heer Luc Cortebeek : Ons uitgangspunt is de discussienota voor een verdere staatshervorming. Als ACV hebben wij ons altijd eerder terughoudend opgesteld in het debat over een verdere staatshervorming. Het is immers aan de politici om daarover te oordelen. Alles wat met structuren, niveaus en procedures te maken heeft, is materie voor de politici. Voor ons primeert de inhoud en de democratische onderbouw van het beleid.

Het debat over de taakverdeling tussen de verschillende beleidsniveaus wordt vaak versmald tot een digitaal debat over verschuivingen tussen federaal en regionaal niveau. Het Europees en mondiaal niveau worden steeds belangrijker. Men moet aangeven welke bevoegdheden aan de Europese en internationale instellingen moeten worden toevertrouwd. Het Renaultdossier toont aan hoe verstrengd het Vlaamse, federale, Europese en internationale niveau zijn. Voor de Vlaamse werkgelegenheid is de impact van Europa het belangrijkste via de Europese Structuurfondsen en de communautaire initiatieven. Maar er zijn wrijvingen. Zo wil Vlaanderen de ESF-subsidie van doelstelling 4, het opleiden van werkenden, partieel verschuiven naar doelstelling 3, het opleiden van werklozen. Maar op Europees niveau is er tegenkanting tegen deze verschuiving.

Het subregionale en lokale werkgelegenheidsbeleid worden steeds meer gevaloriseerd, denk bijvoorbeeld aan de decentralisatie van het arbeidsmarktbeleid en de streekplatforms. Minder goed verloopt de uitbouw van het lokale werkgelegenheidsbeleid. Het federale PWA-beleid doorkruist het Vlaamse beleid. En de lokale invulling van het beleid via het Sociaal Impulsfonds (SIF) wordt volledig overgelaten aan de gemeenten. De Vlaamse overheid stelt weinig kwaliteitseisen. Volgens ons komt het werkgelegenheidsprobleem te weinig aan bod in de SIF-projecten.

¹⁰ De nota "Bijdrage van het Vlaams ACV aan de werkzaamheden van de Commissie voor Staatshervorming en Algemene Zaken van het Vlaams Parlement" werd door de heer Cortebeek ter beschikking gesteld van de commissie en ligt ter inzage op het commissiesecretariaat.

Vraag is hoe de samenwerking tussen gewesten en gemeenschappen zal worden georganiseerd. Er is momenteel wel een goede samenwerking met Duitsland, Nederland en Frankrijk, maar veel minder met Wallonië. Dat is volgens ons een ongerijmdheid.

Tijdens de vorige staatshervormingen zijn ook op het vlak van het werkgelegenheidsbeleid grote stappen gezet. Vlaanderen beschikt reeds over een aantal hefboomen in het werkgelegenheidsbeleid: in de economie, op de arbeidsmarkt en in sectoren als onderwijs en vorming. Substantiële nieuwe stappen zijn niet nodig, wat niet wegneemt dat de huidige bevoegdheidsverdeling kan worden verfijnd. Maar de problemen worden vaak overroepen. Er zijn samenwerkingsakkoorden tussen het federale en regionale niveau. Zo is er het recente samenwerkingsakkoord over de doorstromingsprogramma's. Vlaanderen neemt ook op andere vlakken meer en meer het voortouw, bijvoorbeeld omtrent de regulering van het derde arbeidscircuit en de sociale Maribeloperatie.

Dit illustreert hoe een dynamische aanpak vanuit het Vlaamse beleid meer zoden aan de dijk brengt dan het steriele geroep om een volledige uitholling van de federale bevoegdheden.

We pleiten eveneens voor een actief gebruik van de eigen bevoegdheden. Vlaanderen beschikt al over belangrijke hefboomen op het vlak van de werkgelegenheid, maar die worden in een budgettaire wurggreep gehouden. Zo is er in het VESOC-akkoord sprake van een internationale inhaalbeweging voor werklozenopleidingen. Ook al heeft Vlaanderen geen andere beleidsniveaus nodig om dit uit te voeren, toch gebeurt er helemaal niets. Deze budgettaire hardnekkigheid zal zich op lange termijn wreken. De federale overheid zal de sociale zekerheidsbijdragen, werkloosheidsuitkeringen en bestaansminima niet blijven activeren, als daar geen gelijkwaardige Vlaamse inspanning tegenover staat.

Het idee dat gemeenschap en gewest één geheel vormen moet consequent worden gevolgd, en bijgevolg moet de begrotingspolitiek ook als één geheel behandeld worden. Minstens even betwistbaar is het onderscheid tussen zachte en harde sectoren.

De positie van Vlaanderen in het Brusselse werkgelegenheidsbeleid is belangrijk en moet geconcretiseerd worden. Wij pleiten er niet voor het Frans-talige model te kopiëren waarbij de bevoegdheden voor beroepsopleiding van de Franse Gemeen-

schap naar de Franse Gemeenschapscommissie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest werden overgeheveld. Wij willen wel dat Vlaanderen meer aandacht schenkt aan Brussel. Dit kan door de inspraak van de Nederlandstalige Brusselaars in het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid in Brussel en de samenwerking tussen Nederlandstaligen en Franstaligen binnen Brussel beter te organiseren of door een betere synergie tussen het Vlaams opleidingsbeleid en het Brussels arbeidsbemiddelings- en tewerkstellingsbeleid. Voor geen van deze problemen hebben wij een pasklare oplossing, maar de problemen zijn wel reëel.

Vlaamse CAO's binnen Vlaamse bevoegdheden kunnen voor ons. Er is zelfs geen nieuw juridisch kader voor nodig. Het probleem wordt echter de bereidheid van de partners. Het komt de sociale partners toe te bepalen op welk niveau zij willen onderhandelen, denk maar aan de Europese CAO ouderschapsverlof en de onderhandelingen over deeltijdse arbeid.

Ik wil nu ingaan op een aantal concrete aandachtspunten uit de discussienota. Voor ons kunnen de werkloosheidsuitkeringen geactiveerd worden, maar ik voeg er wel aan toe dat dit als financiering van het werkgelegenheidsbeleid geen vanzelfsprekendheid is. Werkgelegenheid is een algemeen maatschappelijk probleem. Maar als de overheid zich onvoldoende inzet, moet de sociale solidariteit een inspanning leveren. Voor ons zijn er wel enkele voorwaarden, maar wat Vlaanderen doet – werken aan een redelijk en normaal statuut in vergelijking met de PWA's – zit volgens ons op het goede spoor.

Er zijn drie risicogroepen. De eerste groep zijn de werklozen zonder beroepservaring, waarvoor de eerste werkervaringcontracten werden ingevoerd. Een federale aangelegenheid die door Vlaanderen moet worden bijgestuurd. Een tweede groep zijn de langdurig werklozen waarvoor doorstromingsprogramma's werden georganiseerd. Op dat vlak moet Vlaanderen samenwerken met de federale regering. Een derde groep zijn de langdurig werklozen. De sociale werkplaatsen zijn voor deze groep de aangewezen richting.

Vergeet ook niet het belang van beroepsopleiding ter activering van de uitkeringen. Nochtans wordt het aanbod afgebouwd in Vlaanderen. Dit is eigenaardig en tegenstrijdig. Met betrekking tot het betaalde educatief verlof is het onduidelijk wat de Vlaamse regering in de discussienota bedoelt. We kunnen daarbij verwijzen naar het standpunt van de SERV van 1988 dat een volledige overdracht

voorstelt en ook stelt dat hiervoor in de nodige financiering moet worden voorzien. De moeilijkheid hierbij zijn niet de huidige kosten, maar de financiële lasten van het verleden. Wat bemiddeling betreft zijn wij absoluut voorstander van het behoud van de VDAB op Vlaams vlak. De VDAB heeft haar tekortkomingen maar voert een meer aangepast beleid dan de RVA vroeger.

Op internationaal vlak wordt de stem van Vlaanderen te weinig gehoord. Voorbeeld ter zake is de Intergouvernementele Conferentie van de Europese Unie.

Wat betreft de concrete vraagstukken, verwijs ik naar onze nota. Belangrijk is wel dat naarmate meer en meer facetten van het werkgelegenheidsbeleid verschuiven naar de deelstaten, er ook een inspraakregeling komt op het niveau van de ondernemingen.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Wat zijn de ervaringen met het Brussels Nederlandstalig comité voor tewerkstelling en opleiding ? Functioneert dit met betrekking tot bemiddeling en beroepsopleiding ?

De heer Luc Cortebeek : De werking is verbeterd, maar nog niet goed genoeg.

De heer Johan Sauwens : Deze commissie is bevoegd voor het institutionele kader, u heeft ook inhoudelijke kritiek gegeven op het beleid van de Vlaamse regering.

De heer Luc Cortebeek : We hebben de kans die ons gegeven werd aangegrepen. We konden het niet laten.

De heer John Taylor : Het verwondert mij dat de beroepsopleiding in Vlaanderen wordt afgebouwd.

De heer Luc Cortebeek : De afbouw is heel duidelijk.

De heer Johan Sauwens : Ik denk dat dit voortvloeit uit het feit dat de overheid de initiatieven tracht te ordenen.

De heer Luc Cortebeek : Wat bestaat is goed. Het probleem is dat er geen uitgewerkte visie is op volwasseneducatie. De federale regering geeft minder middelen aan het begeleidingsplan en de ESF-middelen worden afgebouwd. De Vlaamse regering heeft vroeger een structureel deel weggenomen dat door deze middelen bijgepast werd. De structurele middelen worden nu niet terug verhoogd.

De heer John Taylor : Heeft u hier cijfers over ?

De heer Luc Cortebeek : Ik kan u deze bezorgen¹¹.

De heer John Taylor : Maken ze vergelijkingen met tien jaar geleden mogelijk ?

De heer Luc Cortebeek : We hebben zeer goede gegevens van Eurostat, die wel enkel gegevens over België geven, niet over Vlaanderen.

4. De heren Rudy Gotzen en Luc Vanoirbeek, adviseurs bij de Boerenbond¹²

De heer Rudy Gotzen : In het algemeen is onze houding ten opzichte van de staatshervorming altijd pragmatisch geweest. Het is niet onze rol dieper in te gaan op de zuiver politieke aspecten. Wel moeten wij de gevolgen voor de werkgelegenheid, sociale zekerheid, enzovoort bekijken. Wij aanvaardden de nota van de Vlaamse regering, waarin gepleit wordt voor meer homogene bevoegdheidspakketten, als uitgangspunt. Onze opmerkingen kunnen we in drie punten samenvatten : de loonkost moet dalen, de administratie en de procedures moeten eenvoudiger en beter werken en er moet beter en flexibeler ingespeeld worden op de arbeidsmarkt.

De heer Luc Vanoirbeek : Het is belangrijk dat het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid voldoet aan de genoemde criteria. De arbeid is voor zeer veel bedrijven te duur. Alles begint en eindigt met de loonkosten. De huidige initiatieven van de overheid zijn welkom, maar bieden geen blijvende en structurele oplossingen. Het is noodzakelijk dat Vlaanderen er in slaagt om een structurele loonkostvermindering te realiseren zonder te raken aan de verworvenheden van het huidige sociale zekerheidsstelsels in hun geheel, anders heeft het weinig

¹¹ De door de heer Cortebeek bezorgde cijfergegevens over de evolutie en het aandeel van de investeringen in beroepsopleiding van werklozen liggen ter inzage op het commissiesecretariaat.

¹² Een "nota van de Boerenbond ten behoeve van de Commissie voor Staatshervorming en Algemene Zaken van het Vlaams Parlement" werd door de delegatie van de Boerenbond ter beschikking gesteld van de commissie en ligt ter inzage op het commissiesecretariaat.

zin de discussie voort te zetten. Hoge loonkost in een Vlaams of Belgisch kader blijft immers hetzelfde.

Maatregelen ter bevordering van werkgelegenheid mogen niet gepaard gaan met tal van onwerkbaar administratieve regels. Nu worden aan de ene kant initiatieven genomen ten voordele van de werkgelegenheid en aan de andere kant worden die weer ongedaan gemaakt. Een Vlaams werkgelegenheidsbeleid kan pas dan succesvol en zinvol zijn, als de papierberg vermindert. De rol van de inspectiediensten is hierbij belangrijk.

Het is belangrijk om flexibel in te spelen op de noden van de arbeidsmarkt. De – al dan niet Vlaamse – overheid moet werkzoekenden de kans geven de nodige vorming te krijgen. De recente werkervaringsprojecten zijn een belangrijke stap in de goede richting maar men moet verder gaan. Voortdurende inspanningen op het gebied van vorming moeten werkloosheid voorkomen.

De ideeën over sociale economie en de PWA's tonen aan dat er nog vele mogelijkheden bestaan. Bij het stimuleren van vorming en van werkgelegenheid in de sociale economie kan Vlaanderen wegens de ervaring uit het verleden, een grote rol spelen.

De heer Johan Sauwens : Bij de huidige bevoegdheidsverdeling ondervinden uw leden dus moeilijkheden. Er is duidelijk vooraf een grote roep naar vereenvoudiging.

De heer Luc Vanoirbeek : Het is belangrijk dat de vereenvoudigingen zo snel mogelijk worden doorgevoerd. De land- en tuinbouwsector heeft in bijzonder hoge mate te kampen met de enorme complexiteit van de administratie. Wanneer tuinders willen omschakelen van het statuut van seizoenarbeiders naar volwaardige werkgelegenheid, worden ze met zo veel administratieve verplichtingen geconfronteerd dat ze afhaken. In de witlofsector moeten we mensen vaak aanraden om te stoppen, omdat de situatie te complex wordt.

De heer Johan Sauwens : Hoeveel banen zijn er de voorbije tien jaar daardoor verloren gegaan ?

De heer Luc Vanoirbeek : Dat is moeilijk te zeggen. In deze sector is er een combinatie van seizoenarbeid en gelegenheidsarbeid. Gelegenheidsarbeid wordt pas sinds 1994 geregistreerd, zodat er nog geen evoluties kunnen worden vastgesteld. Met een meer soepele regeling kan de aangroei groot zijn.

5. de heer Kris Peeters, secretaris-generaal van het NCMV en mevrouw Natalie Swalens, juridisch adviseur bij het NCMV¹³

De heer Kris Peeters : In het kader van de discussie over de verdere staatshervorming stelt zich voor het NCMV, de organisatie voor zelfstandige ondernemers, de volgende vraag : zal een verdere staatshervorming een beter beleid mogelijk maken ?

Voor KMO's is het beleid belangrijk en niet welke overheid het beleid voert. Het Lenteplan van het NCMV vermeldt dat er in België 198.000 KMO's zijn, waarvan 58 percent in Vlaanderen. Het verwijst ook naar Nederland, omdat de gezinsconsumptie in Nederland hoger is dan in België. Dat komt niet doordat de koopkracht er hoger is, maar wel doordat er meer vertrouwen is. In Nederland is er in elk geval een sterke toename van het aantal deeltijdse banen, maar dit is niet de enige oorzaak van de positieve evolutie van de werkgelegenheid. Uit de cijfergegevens blijkt ook het belang van opleiding en in het bijzonder van individuele beroepsopleiding. De idee van de activering van de werkloosheidsvergoeding is dus niet zo nieuw. In Nederland zijn er 90.000 nieuwe zelfstandigen per jaar. In België zijn dat er 60.000. Door een groeiend aantal faillissementen is het saldo trouwens uiteindelijk negatief.

In welk staatsmodel leven wij ? Volgens mij leven we in feite in een confederaal model, zoals blijkt uit de gelijkwaardigheid van decreten en wetten. We moeten echter wel duidelijk kiezen tussen een federaal of een confederaal model. Een onafhankelijk Vlaanderen wensen we zeker niet. Het is hoe dan ook belangrijk dat er hierover duidelijkheid komt.

De discussie over de homogene bevoegdheidspakketten is zeker belangrijk. De KMO's vragen echter in de eerste plaats om een behoorlijk bestuur. Dit is juridisch niet zo makkelijk te omschrijven, maar toch moet men daarvan vertrekken bij de discussie over de bevoegdheidspakketten.

Voor ons en voor de burgers is het evident dat de regelgeving en de werking van de rechtscolleges

¹³ De nota "door een verdere staatshervorming naar een beter tewerkstellingsbeleid in Vlaanderen" werd door de NCMV-delegatie ter beschikking gesteld van de commissie en ligt ter inzage op het commissiesecretariaat.

aan hoge kwaliteitseisen voldoen, dat de ambtenarij niet gepolitiseerd wordt en dat een efficiënt beleid wordt gevoerd.

Bij de verdere staatshervorming eisen we een stabiliteitspact voor België, waarin twee belangrijke punten geregeld worden : de openbare schuld en de fiscale autonomie voor de deelstaten. Deze twee punten zijn trouwens met elkaar verbonden. Voor de fiscale autonomie zijn er verschillende mogelijke formules.

Ten slotte bestaat ook de mogelijkheid om de regio's toe te laten op de sokkel voor de financiering van de federale begroting, eigen opcentiemen te vestigen. In elk geval mag niet uit het oog worden verloren dat de federale schuld en de verdeling ervan onvermijdelijk een deel vormen van het verhaal van de verdere defederalisering.

Een solidariteitspact met andere deelstaten is nodig. Transparantie en gelijkvormige toepassing zijn hierbij voorwaarden.

Brussel is een complex probleem. Het NCMV introduceert het concept van de concentrische ringen. Brussel is immers tegelijkertijd hoofdstad van Vlaanderen, van België en van Europa, agglomeratie enzovoort. Naargelang de functie heeft de stad verschillende opdrachten en bevoegdheden. Zo hebben bijvoorbeeld zowel Vlaanderen als Wallonië er belang bij de positie van Brussel als Europese hoofdstad te ondersteunen, ook financieel. Dit model is helaas evenmin vrij van problemen, want de cruciale vraag is nog steeds : waar omheen circuleren deze ringen ?

Inzake werkgelegenheid is er nood aan homogene bevoegdheidspakketten én samenwerking. Wat de Vlaamse CAO's betreft, moet men voorzichtig zijn. Veel vendelgezwaai garandeert niet dat er evenveel van terecht komt. Bij eerdere voorstellen ter zake hebben de sociale partners, die in feite bevoegd zijn om ter zake beslissingen te nemen, zich steeds veeleer terughoudend opgesteld. De federale sociale partners hebben blijkbaar de natuurlijke neiging zich te mengen in inmiddels gedefederaliseerde bevoegdheden, zoals de buitenschoolse kinderopvang en de beroepsopleiding. Het lijkt ons nuttiger om in alle stilte de mogelijkheid van Vlaamse CAO's verder uit te werken met de sociale partners en het beleid. Met dit laatste bedoel ik zowel regering als parlement. Misschien vormen de sectorcommissies hiervoor de goede context. Zij kunnen de federale beslissingen verder invullen op sectorieel en regionaal vlak.

De federale wet die een loonmatiging heeft ingevoerd, vormt ook het kader van bijkomende Vlaamse initiatieven ter zake. Hoe dan ook mogen de lonen de komende twee jaar met niet meer dan 6,1 percent stijgen.

Mevrouw Natalie Swalens : Het tewerkstellingsbeleid is een Vlaamse bevoegdheid. Desondanks is er sprake van versnippering : er worden nog steeds federale beslissingen ter zake genomen. De toename van de werkgelegenheid vereist homogenisering van de bevoegdheidspakketten en een duidelijke afbakening. De samenwerking tussen de federale en de Vlaamse overheden moet intenser en beter worden.

Arbeidsbemiddeling moet een onderdeel blijven van het bevoegdheidspakket beroepsopleiding en vorming. Nu doorkruist bijvoorbeeld de financiering van het betaald educatief verloop deze Vlaamse bevoegdheid. Bij de homogenisering hiervan mag men niet vergeten dit systeem KMO-vriendelijker te maken. Tot nu toe mogen de KMO's vooral betalen, terwijl de voordelen op de maat van de grote bedrijven zijn gesneden. In de uitzendkantoren duiken zowel Vlaamse als federale inspecteurs op. De Vlaamse zijn immers nog niet bevoegd om de naleving van de wet van 24 juli 1987 te controleren.

Drie vierden van de RVA-middelen zijn nog steeds passief. Er moet dringend werk worden gemaakt van de activering van de werkloosheidsuitkeringen. Het systeem van de individuele beroepsopleiding moet intenser en tegelijk soepeler worden. Inzake vreemde arbeidskrachten blijkt dat de federale overheid bevoegd is voor de normering. Het beleid en de toepassing van de federale normering komt aan de gewesten toe. Ook hier pleit het NCMV voor homogene bevoegdheidspakketten.

Europa heeft steeds meer impact op de arbeidsmarkt. Vlaanderen daarentegen heeft ter zake te weinig invloed op de besluitvorming, hoewel het gaat om exclusieve Vlaamse bevoegdheden. Er dient onderzocht hoe de Vlaamse overheid kan betrokken worden bij de totstandkoming van de Europese regelgeving.

De heer Jos Geysels : De vertegenwoordigers van het Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming pleitten eerder voor een betere definiëring van het begrip arbeidsbemiddeling, bij gebrek aan een bestaande wettelijke omschrijving. Mag ik uit uw betoog afleiden dat ook u vraagt om een betere definiëring ?

De heer Kris Peeters : Dat klopt. Het NCMV hanteert de volgende definitie van arbeidsbemiddeling : " Arbeidsbemiddeling kan worden omschreven als elke tussenkomst door een tussenpersoon met als doel werkgevers bij het zoeken van arbeidskrachten bij te staan en werkzoekenden bij het zoeken van tewerkstelling behulpzaam te zijn."

De heer Johan Sauwens : De genoemde knelpunten werden reeds eerder besproken. Sommigen willen de arbeidsbemiddeling federaal organiseren : u wil dat liever niet, heb ik begrepen? Ik meen ook te hebben kunnen verstaan dat u pleit voor een homogenisering van de bevoegdheidspakketten ter zake op het niveau van de gemeenschappen en de gewesten.

De heer Kris Peeters : Wij pleiten niet voor een federale arbeidsbemiddeling en wel voor een homogeen maken van de bevoegdheden.

6. De heren Wim Van der Beken, directeur van de studiedienst, en Jan Van Doren, adjunct-directeur communicatie van het VEV¹⁴

De heer Wim Van der Beken : Wij zijn blij dat we hier onze visie kunnen komen uiteenzetten. Het VEV gaat er immers vanuit dat het institutioneel kader van groot belang is voor de werkgelegenheid.

In onze uiteenzetting over werkgelegenheid kunnen vijf delen onderscheiden worden : een bespreking van de uitgangspunten, een analyse van de werkgelegenheid in Vlaanderen, de hefboomen voor economische groei en jobcreatie. We beschouwen het institutioneel kader immers als een instrument om sociaal-economische doelstellingen te realiseren. We willen hierbij aangeven hoe het huidige suboptimale, institutionele kader de groei van de economie en van de werkgelegenheid afremt. Vervolgens willen we aantonen hoe het institutioneel kader kan geoptimaliseerd worden. Dat zou een positief effect hebben op de werkgelegenheid. Ten slotte formuleren we enkele conclusies.

Onze uitgangspunten zijn de volgende. We willen nagaan welke institutionele tekortkomingen jobcreatie in Vlaanderen afremmen. We willen de

intrinsieke groei­kracht in Vlaanderen ook versterken ten gunste van welvaart en welzijn van de Vlaamse bevolking. Volgens onze statuten behartigt het VEV immers niet alleen de belangen van de werkgevers, maar streeft het ook ruimere doelstellingen na. Ten slotte gaan we ervan uit dat Vlaanderen het in het verleden niet slecht gedaan heeft, maar dat het beter gekund had, als we bepaalde handicaps niet hadden gehad. In de toekomst moet Vlaanderen het bovendien sociaal-economisch beter doen, aangezien de economische situatie in de toekomst totaal anders zal zijn dan in de voorbije jaren. We staan voor grote uitdagingen door een aantal grote trends op wereldvlak, namelijk de mundialisering, de versnelde technologische vooruitgang en de kennismaatschappij, de EMU-integratie en de lasten uit het verleden en van de veroudering van de bevolking.

Inzake de werkgelegenheid in Vlaanderen wil ik eerst drie conclusies formuleren die ik dan vervolgens met cijfers zal toelichten. Vlaanderen is de groeiende kracht van de Belgische economie. Het aandeel van Vlaanderen in economische indicatoren zoals bruto regionaal product (BRP), werkgelegenheid, investeringen en export is sterk gestegen. Vlaanderen creëert nieuwe werkgelegenheid, zodat de werkloosheidsgraad in Vlaanderen ver onder het Belgische gemiddelde ligt. We mogen echter niet zelfgenoegzaam zijn : De groei- en werkgelegenheidsprestaties in België zijn ondermaats vergeleken met Europa en met de rest van de wereld.

Wanneer we de economische groei in de periode 1980-1995 bestuderen, stellen we vast dat België, met een jaarlijkse groei van 1,7 percent in reële cijfers het slechter doet dan het Europese gemiddelde van 2 percent en zeker slechter dan economische blokken zoals de VS of Japan die respectievelijk 2,4 en 3,1 percent groei gekend hebben. Als we de Belgische cijfers echter uitsplitsen, dan zien we dat Vlaanderen het met een groei van 2 percent even goed doet als het Europese gemiddelde, maar dat Vlaanderen het zeker niet zo goed doet als bepaalde sterke regio's in Europa. Wallonië en Brussel doen het met een groei van respectievelijk 1,2 en 1,0 percent veel slechter dan het Europees gemiddelde.

De heer Johan Sauwens : Hoe komt men aan de cijfers voor Brussel ?

De heer Wim Van der Beken : We baseren ons daarvoor op de officiële NIS-statistieken. Het NIS (Nationaal Instituut voor de Statistiek) publiceert niet alleen nationale rekeningen over de toege-

¹⁴ De door de VEV-delegatie getoonde transparanten liggen ter inzage op het commissiesecretariaat.

voegde waarde, maar ook regionale. De lage cijfers voor Brussel zijn het gevolg van het feit dat ondernemingen uit het Brussels Gewest zich in de rand gaan vestigen.

De heer Johan Sauwens : Het gaat dus om cijfers over de productie in Brussel. Het feit dat vele ondernemingen in hun maatschappelijke zetel in Brussel hebben, heeft daarop geen invloed.

De heer Wim Van der Beken : Inderdaad, het gaat om de toegevoegde waarde die geproduceerd wordt in Brussel.

Als we de economische prestaties van Vlaanderen over de periode 1970-1995 met die van Wallonië en Brussel vergelijken, zien we dat het aandeel van Vlaanderen sterk is toegenomen. Voor het BBP steeg het aandeel van Vlaanderen van 55 naar 60 percent, voor de privé-werkgelegenheid van 51 naar 61,2 percent, voor de export van 54 naar 68,5 percent en voor investeringen van 42 naar 56,9 percent. Daaruit kunnen we opmaken dat Vlaanderen de groeiende kracht is van de Belgische economie.

Naast de economische groei is ook de netto-aan-groei van de werkgelegenheid in België in de periode 1981-1995 volledig in Vlaanderen gerealiseerd. Dit resultaat is voornamelijk te danken aan een meer beperkte uitstoot van arbeid in de industriële sector en een relatief sterke aangroei van jobs in de dienstensector in Vlaanderen. We kunnen dus stellen dat elke job die er is bijgekomen, in Vlaanderen gecreëerd is. Ook in de particuliere sector zijn er 160.000 jobs bijgekomen. Dat wil zeggen dat er in Vlaanderen intrinsieke mogelijkheden tot jobcreatie zijn.

De heer Johan De Roo : Gaat het hier om fulltime-equivalenten ?

De heer Wim Van der Beken : Nee, het gaat om cijfers per hoofd en die slaan dus op voltijdse en deeltijdse jobs.

De heer Johan Sauwens : Uit de tabellen over het aandeel van Vlaanderen in de economische prestaties van Wallonië kunnen we opmaken dat het relatieve aandeel van Vlaanderen groeit door het stilverval van de Waalse economie. Internationaal gezien doet Vlaanderen het dus niet slecht, maar ook niet goed.

De heer Wim Van der Beken : In de context van Europa en de wereld is Vlaanderen geen sterk groeiende regio. Er moeten daarom bijkomende

hefbomen gecreëerd om de economische groei en de werkgelegenheid te bevorderen.

Mevrouw Brigitte Grouwels : We moeten ook nagaan waar de groei zich precies situeert in Vlaanderen. Vlaams-Brabant lijkt in elk geval een groeipool. Daarin speelt de luchthaven van Zaventem een rol, maar toch ook Brussel zelf. Brussel is wellicht een stimulans voor de groei in Vlaams-Brabant, zonder zelf in die groei te delen.

De heer Wim Van der Beken : Uit een recente studie van professor Allaert blijkt dat Halle-Vilvoorde en de as Brussel-Antwerpen de sterkst groeiende regio's zijn. Dit houdt inderdaad verband met de groeipool Zaventem. In Nederland zien we een gelijkaardige situatie : Flevoland, waar Schiphol is gelegen, is de sterkst groeiende regio. Daarom moet de aantrekkingspool van Zaventem ook gebruikt worden om alternatieven te vinden voor bedrijven die op dit ogenblik sluiten in Vilvoorde.

Mevrouw Brigitte Grouwels : Wat is precies het aandeel van Brussel in die groei van Vlaams-Brabant ?

De heer Wim Van der Beken : Ik beschik niet over cijfers over deze situatie. Het VEV onderstreept evenwel het belang van een sociaal-economische belangengemeenschap voor Vlaanderen en Brussel. Vlaanderen en Brussel hebben mekaar nodig.

De heer John Taylor : Wat betekent Vlaanderen voor de Brusselse economie ? Het is logisch dat Brussel economisch gezien geen eiland is.

De heer Jan Van Doren : Het is niet gemakkelijk om één en ander in concrete cijfers te vertalen. Het zou bijvoorbeeld interessant zijn om na te gaan hoeveel percent van de omzet in de Brusselse distributiesector door Vlaamse klanten wordt gerealiseerd. De Kamer van Handel en Nijverheid van Brussel heeft in dit verband een denkoefening verricht en wijst op het grote belang van de Vlaamse klanten. Door haar hoofdstadfunctie en door haar functie als internationaal centrum wordt een groot deel van de werkgelegenheid in Brussel van buitenaf gecreëerd. Vooral Vlaanderen en de internationale instellingen zorgen voor werkgelegenheid. Volgens een studie uitgevoerd in opdracht van de heer Chabert zou Europa indirect 40.000 banen opleveren. Het zou nuttig zijn om de cijfers hierover eens op een rijtje te zetten.

Brussel is niet enkel afhankelijk van Vlaanderen : het omgekeerde geldt ook. Door de nationale en internationale aantrekkingskracht van Brussel is

Vlaams-Brabant uitgegroeid tot een sterke groei-pool, vooral rond Zaventem.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Ik hoor overal dat de internationale status van Brussel de werkgelegenheid ten goede komt. Toch merk ik dat Brussel achteraan bengelt voor wat betreft de economische groei. Heeft deze geringe groei ook betrekking op de dienstensector ?

De heer Jan Van Doren : Brussel moet ruimer worden gezien dan de negentien gemeenten. Het is typisch voor een grootstad dat de industriële activiteit zich verplaatst naar de rand of dat ze geheel verdwijnt. Dit zorgt voor de matige Brusselse groei.

De heer Johan Sauwens : De groei vindt vooral plaats in Brussel en Vlaanderen. Er is een duidelijke omschakeling in de richting van de dienstensector.

De heer Wim Van der Beken : Er moet rekening worden gehouden met de uitbesteding van diensten die zorgt voor een vertekend statistisch effect, zodat de verschuiving groter lijkt dan ze in werkelijkheid is. Diensten als transport en schoonmaak worden thans vaak uitbesteed. In feite worden die banen in de dienstensector betaald door de industrie. De dienstensector heeft wel een eigen dynamiek ontwikkeld. De vernieuwing van het industrieel weefsel in Vlaanderen is ook beter verlopen dan in de andere gewesten.

Wanneer we de verhouding bekijken tussen economische groei en werkgelegenheid valt op dat er in België vooral in Vlaanderen een economische groei heeft plaatsgevonden die de werkgelegenheid ten goede is gekomen. Het werkgelegenheidswonder in Nederland noopt ons er echter toe om de ontwikkelingen in Vlaanderen te relativiseren : bij ongeveer dezelfde economische groei zijn de werkgelegenheidseffecten er dubbel zo groot. In een internationale context heeft Vlaanderen een relatief lage werkloosheidsgraad van 6,2 procent. België heeft evenwel een relatief hoge werkloosheidsgraad van 9,2 procent.

Uiteraard is de werkloosheidsgraad nog geen perfecte indicator voor de situatie op de arbeidsmarkt. Het is aangewezen om ook het werkgelegenheidspercentage op het totaal van de bevolking na te gaan. In België bedraagt deze werkgelegenheid slechts 37 procent : voor Vlaanderen is dat 40 procent, maar voor buurlanden als Frankrijk, Nederland en Duitsland gaat het om meer dan 41 procent van de bevolking. In België zijn immers heel veel

vijftigplussers niet meer actief op de arbeidsmarkt, maar ze komen niet voor in de werkloosheidsstatistieken.

De heer John Taylor : Ik heb gehoord dat de Belgische werkloosheidsgraad niet hoger zou zijn dan de Nederlandse.

De heer Wim Van der Beken : Het hangt ervan af of rekening wordt gehouden met de arbeidsduur. In Nederland zijn er niet minder dan 33 procent deeltijdsen : in Vlaanderen gaat het om slechts 14 tot 15 procent van de actieve bevolking.

We moeten ons hoeden voor zelfgenoegzaamheid. Op lange termijn stellen we een verlies van de economische groei vast. In de jaren 60 bedroeg de groei van het BBP in België nog gemiddeld 5 procent. In de jaren 70 was dat drie procent, in de jaren 80 twee procent en in de eerste helft van de jaren 90 bedroeg de groei nog slechts 1 procent. Deze evolutie doet zich voor in heel Europa. De Verenigde Staten tonen daarentegen een veel stabielere groei : rond de 2,7 procent. Europa verliest dus groeikracht vergeleken met andere blokken in de wereld.

In België wordt echter ondanks die economische groei nagenoeg geen werkgelegenheid gecreëerd : binnen de EU is er daarentegen een werkgelegenheidstoename van ongeveer 6 procent, bij ongeveer eenzelfde economische groei als in België. De VS hebben een iets sterkere economische groei, maar de werkgelegenheid is er met niet minder dan 58 procent toegenomen. De loonkosten daarentegen zijn in Europa veel sneller gestegen dan in de VS. België blinkt in Europese context dan nog eens uit doordat de stijging van de loonkosten hoger is dan die van de economische groei. De jobs die in de VS werden gecreëerd zijn lang niet allemaal McDonald-jobs. Er worden ook hoogwaardige jobs gecreëerd in de industrie, de metaalsector en in de nieuwe diensten.

De heer Paul Van Grembergen : Ik ben het eens met uw analyse, maar men zou er de armoedelijng moeten bijzetten.

De heer Wim Van der Beken : Ik ben geen pleitbezorger voor het Amerikaanse model met een armoedepercentage dat tot maatschappelijke problemen leidt. Bij ons echter, waar zoveel mensen niet deel kunnen nemen aan de arbeidsmarkt, is er ook een maatschappelijk probleem. We mogen niet blind zijn voor een aantal economische lessen en aspecten uit de Verenigde Staten, maar we moeten ze proberen in ons model te integreren.

Vlaanderen kan jobs creëren. Het is een performante economie, maar wegens een aantal handicaps hebben wij niet zo goed gepresteerd, zeker niet in vergelijking met Nederland. Er is een aanpassing van het institutionele kader nodig om de werkgelegenheid en de welvaart van de Vlaamse bevolking te vergroten. We formuleren hier dan ook een aantal hefboomen voor economische groei en jobcreatie : sterke ondernemingen creëren werkgelegenheid ; we moeten strategisch investeren in innovatie, vorming en infrastructuur ; door administratieve vereenvoudiging moet er ruimte gemaakt worden om te ondernemen ; de ondernemingen moeten een integrale innovatie en ondernemerschap bewerkstelligen ; de arbeidsintensiteit kan verhoogd worden door een vermindering van de loonwage en soepeler arbeidsorganisatie. Ik zal aanduiden dat op deze vijf punten het huidige institutionele kader remmend werkt.

Als het goed gaat met de ondernemingen stijgt de werkgelegenheid, indien de rendabiliteit van de ondernemingen daalt, stijgt de werkloosheid. Rendabiliteit creëert vertrouwen, wat dan weer leidt tot jobcreatie. Tegelijk stijgt daardoor ook opnieuw de economische groei. Immers wanneer iemand goede jobperspectieven heeft, geeft dit aanleiding tot een soort consumentenvertrouwen en dus opnieuw tot economische groei. Er is dus een directe relatie tussen werkgelegenheid, rendabiliteit van de ondernemingen, consumentenvertrouwen en private consumptie. Dat blijkt uit de cijfers over de rentabiliteit op het eigen vermogen, de werkgelegenheid in het bedrijfsleven en de particuliere consumptie voor de jaren 1982 tot 1995. Bovendien werd Nederland in 1993 niet getroffen door de economische recessie die andere Europese landen wel teisterde, omdat het vertrouwen van de ondernemer en de consument niet aangetast was.

Vlaanderen heeft nagelaten om bijkomende strategische investeringen te doen in belangrijke factoren zoals innovatie, verkeer en infrastructuur en steun voor de economie. In de periode 1990-1997 is het percentage van dergelijke investeringen op de totale begroting van de Vlaamse overheid gedaald van 14 naar 9,5 percent ; in reële bedragen gaat het hier over een daling van 57 miljard frank naar 52 miljard frank. Investeren in onderzoek en ontwikkeling stimuleert innovatie. Investeren in verkeer en infrastructuur verhoogt de bereikbaarheid en ontwikkeling van Vlaanderen als Europees knooppunt. Onder druk van Europa is veel expansiesteun afgeschaft. Het VEV heeft geen problemen met het feit dat de subsidies voor de ondernemingen dalen : het is een achterhaalde manier van werken. Het is wel spijtig dat die daling niet gepaard is

gegaan met nieuwe instrumenten. Zo is de vermindering van de subsidies aan ondernemingen niet gecompenseerd door investeringen in onderzoek en ontwikkeling en door fiscale stimuli voor starters of voor het doorgroeien van ondernemingen. Indien we fiscale incentives hadden gehad, hadden we een grotere groei en een lagere werkloosheid gekend.

Hetzelfde geldt voor de kosten door de druk van de administratie. Ik heb hierover geen gegevens voor België, maar die zijn in ieder geval hoog : in Nederland wordt die op gemiddeld 350.000 frank per ondernemer en 70.000 frank per werknemer geschat. Vlaanderen heeft hier een grote verantwoordelijkheid, omdat bijvoorbeeld de verguningsprocedures en de milieureglementering behoren tot de Vlaamse bevoegdheden. Anderzijds leiden ook de onduidelijke verdeling van bevoegdheden tot een complexer kader en dus tot hogere kosten voor de ondernemingen.

Grotere complexiteit is ook het gevolg van het feit dat Vlaanderen niet over alle economisch belangrijke bevoegdheden beschikt. Toen Marijlam niet kon doorgaan, moest men naar andere oplossingen zoeken om een signaal te geven aan de Vlaamse ondernemingen dat Vlaanderen een ondernemingsvriendelijk klimaat wou creëren. Deze tweede- en derdekeuzeoplossingen hadden extra formaliteiten tot gevolg en lopen enkel op korte termijn.

Het VEV benadrukt ook de verantwoordelijkheid van de Vlaamse ondernemingen en formuleert een duidelijke doelstelling : groeien in de 21ste eeuw. Hiervoor moet de Vlaamse cultuur van innoverend ondernemerschap gestimuleerd worden. Een belangrijke taak is weggelegd voor de ondernemingen : zij moeten zelf zorgen voor innovatie binnen de eigen onderneming. Goed gedrag zou echter beloofd moeten worden : de overheid moet hiervoor hefboomen creëren. De hele maatschappij, vooral het onderwijs, zou de Vlaamse innovatiebeweging moeten steunen. Het project heeft dus tot doel de Vlaamse culturele identiteit van ondernemerschap te bevestigen.

We moeten werken aan de problemen die beletten dat economische groei in jobs wordt omgezet. De belangrijkste belemmering is de loonwage : het verschil tussen het nettoloon en de totale loonkosten. In België bedraagt het nettoloon maar een derde van de totale kosten. Die wig is in België dan ook de grootste van alle OESO-landen. De fiscale en parafiscale druk leiden tot jobuitstoting.

Wanneer we de evolutie van de loonwig en de werkgelegenheid tussen 1980 en 1994 vergelijken, kunnen we de landen onderverdelen in twee groepen. In België, Frankrijk en Italië is de loonwig in die periode gestegen en werden er geen jobs gecreëerd. In Duitsland steeg de loonwig en ook de werkgelegenheid wel, maar er zijn voldoende signalen die er op wijzen dat Duitsland zich bij ons zal voegen. Daartegenover staat het zogenaamde Angelsaksisch model : in Nederland, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten daalde de loonwig en steeg de werkgelegenheid. Japan vormt een uitzondering omdat de loonwig daar heel laag is : slechts 20 procent. Het is dus duidelijk dat landen waar de lasten op arbeid gedaald zijn, ook nieuwe jobs hebben gecreëerd. Wij vragen dus uitdrukkelijk die loonwig te laten dalen. Als er op federaal niveau onvoldoende stappen worden gezet, moet de Vlaamse overheid op zoek gaan naar alternatieven.

De heer Jan Van Doren zal in laatste luik van ons betoog enkele mogelijkheden aangeven om institutionele onvolkomenheden weg te werken.

De heer Jan Van Doren : Ik zal het hebben over de implicaties voor de verdeling van de bevoegdheden. Ik kan geen pasklare oplossingen aanbieden, maar zal wel wijzen op een aantal knelpunten. In een eerste deel zal ik het hebben over datgene wat we zelf kunnen doen. De Vlaamse overheid is bevoegd voor innovatie en de budgetten daarvoor zijn in absolute cijfers gestegen. Relatief gezien is de vooruitgang echter niet spectaculair. Het zogenaamde Innovatiedecreet dat op komst is, gaat wel uit van een aantal waardevolle ideeën. Zo wordt innovatie op een ruimere manier geïnterpreteerd, zodat het ook innovatie op het vlak van marketing, personeelsbeleid, enzovoort omvat. Vlaanderen is eveneens bevoegd voor vorming en heeft op dit vlak een nieuw initiatief gelanceerd : Doornroosje. Met 750 miljoen frank van de Vlaamse regering en geld van het Europees Sociaal Fonds en van de sectorfondsen zullen incentives worden gegeven, zowel voor bedrijven als voor werklozen.

De Vlaamse regering investeert de jongste jaren steeds meer in infrastructuur, onder meer door middelen van Economie daarvoor te gebruiken. Een goed omgevingsklimaat is inderdaad heel belangrijk, maar toch stagneren de investeringen in relatieve cijfers. De budgetten voor het economische beleid zijn gedaald door de verminderde expansiesteun en door de striktere Europese regels. Subsidies zijn een achterhaald en voor Europa onaanvaardbaar middel. Echte fiscale prikkels zijn meer dan nodig. De huidige Vlaminov-

maatregelen zijn niet meer dan een third-best optie en hebben maar indirect invloed op de werkgelegenheid. Het ontbreekt Vlaanderen aan mogelijkheden op fiscaal terrein. Dat zou ook op andere vlakken nuttig zijn, want innovatie wordt nu nog alleen gestimuleerd via subsidies. Het is wenselijk dat men investeringen voor vorming en innovatie fiscaal aftrekbaar zou maken.

Tot nu toe heb ik het gehad over werkgelegenheid in de brede zin van het woord en het belang van economische groei als basis voor jobcreatie. We kunnen echter ook op een veel directere manier invloed uitoefenen op de werkgelegenheid. Het probleem van de trekkingsrechten en de activering van de werkloosheidsuitkering is brandend actueel door de nieuwe maatregelen die de federale regering in het vooruitzicht heeft gesteld. De problemen met het systeem van trekkingsrechten zijn bekend : wanneer een gewest een werkloze tewerkstelt via een werkgelegenheidsprogramma, hoeft de federale overheid geen werkloosheidspremie meer te betalen. Die premie wordt daarom aan het gewest gegeven om de job te subsidiëren. Dit systeem leidt echter tot discussies tussen de federale overheid en het gewest, omdat niet alle afspraken worden nagekomen.

Er is nood aan duidelijkheid over de verdelingen van de bevoegdheden, om toestanden zoals met de PWA's te vermijden, toen uiteindelijk het Arbitragehof een uitspraak moest doen. De federale overheid doorkruist voortdurend het beleid van het gewest. Meer klaarheid zal niet alleen de efficiëntie verhogen, maar het ook voor iedereen mogelijk maken zijn visie te realiseren. De federale overheid interpreteert de activering van de werkloosheid anders dan de Vlaamse.

De heer John Taylor : Kan u dat wat verduidelijken ?

De heer Jan Van Doren : De federale overheid bedoelt met het activering van werkloosheidsuitkeringen blijkbaar het permanent subsidiëren van verdwenen jobs, een soort permanente loonsubsidiëring, zoals blijkt uit de recente verklaringen van minister Smet. In Vlaanderen beschouwt men het eerder als een manier om opnieuw op de reguliere arbeidsmarkt terecht te komen.

Een ander element van arbeidsmarktbeleid zijn de CAO's. Ook dit instrument is in handen van de federale overheid en wordt regelmatig door die federale overheid gebruikt op terreinen die behoren tot de Vlaamse bevoegdheden. Zo werden in de jongste interprofessionele akkoorden tussen de

sociale partners en de federale regering afspraken gemaakt omtrent de plaatsing van risicogroepen, vorming van werknemers en faciliteiten van kinderopvang.

Verder maakt de federale overheid tevens gebruik van haar parafiscale bevoegdheden om rechtstreeks te interfereren in het beleid van de gewesten. Zo ontwierp de federale overheid een plan ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid – het jongerenbanenplan – terwijl de Vlaamse overheid in feite bevoegd is voor de plaatsing van werklozen en inzonderheid de Vlaamse overheid naar de jongeren toe een jeugdwerkgarantieplan heeft opgesteld.

Tenslotte bestaan ook op het vlak van de beroepsopleiding en -vorming nog steeds federale beleidsinstrumenten, al behoren die domeinen tot de bevoegdheid van de gemeenschappen.

Er gaan stemmen op om de arbeidsbemiddeling te herfederaliseren. Als motief hiervoor wordt aangevoerd dat de arbeidsbemiddeling nauw verbonden is met de werkloosheidsreglementering en de controle van de werkwillegheid. Nog afgezien van de vraag of een dergelijke koppeling nuttig zou zijn, is de arbeidsbemiddeling in elk geval veel sterker verbonden met beroepsopleiding en vorming, met name voor wat het op elkaar afstemmen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt betreft. Overigens zou men, ex absurdo redenerend, zowat alles kunnen herfederaliseren. Ten voordele van de verbinding van arbeidsbemiddeling en werkloosheidsreglementering spreekt wel het argument van de activering der werkloosheidsuitkeringen. Sommige federale maatregelen ter zake interfereren rechtstreeks met het werkgelegenheidsbeleid van de gewesten. Daarom zou het eigenlijk logischer zijn om de activering van de uitkeringen te defederaliseren. Op zijn minst moet voorafgaandelijk overleg verplicht worden. De gewesten worden trouwens maar weinig beloond voor hun inspanningen om werkzoekenden aan een baan te helpen. In feite plukt de federale overheid de vruchten. Er zijn incentives nodig om de gewesten ter zake te responsabiliseren. In een wetenschappelijk onderzoek van een drietal jaar geleden, uitgevoerd in opdracht van de Vlaamse regering, pleitten de professoren Van Rompuy, Spinnewijn en Pacolet reeds voor een gedeeltelijke responsabilisering van de gewesten inzake werkloosheidsuitkeringen.

Wat de overdracht van bijkomende bevoegdheden naar de gemeenschappen en de gewesten betreft, hadden wij het reeds over de fiscale instrumenten die nodig zijn voor de versterking van het econo-

misch draagvlak en het werkgelegenheidsbeleid in de enge zin. Daarnaast moet onvermijdelijk de sociale zekerheid ter sprake komen. In Vlaanderen bestaat er een verregaande consensus over de invoering van het tweepijlersysteem. De kostencompenserende uitkeringen worden daarbij niet langer gefinancierd aan de hand van bijdragen uit het loon, maar wel uit de algemene middelen of door een specifieke bijdrage, in tegenstelling tot de inkomensvervangende uitkeringen. Aangezien men op het federale niveau niet tot een beslissing komt, lijkt communautarisering van de kinderbijslag en de gezondheidsverzekering aangewezen. Dit kan een eerste stap naar de algehele hervorming van de sociale zekerheid vormen. Het zou niet alleen efficiënter zijn wegens de homogenisering van het gezins- en gezondheidsbeleid, maar bovendien zou het de daling van de loonwag ten goede komen. Immers, samen met de communautarisering van de gezondheidszorgen en de kinderbijlagen, zou de financiering van deze stelsels meteen gewijzigd worden, in die zin dat de financiering met bijdragen op loon zou vervangen worden door een universele financiering, los van de factor arbeid.

Een stevig beleid kan niet zonder sociaal-economische consensus aan de basis. Dit vormt de kern van ons overlegmodel. Een instrument als het Nederlandse Akkoord van Wassenaar uit 1982 ontbreekt helaas in België. De sociale partners kwamen toen overeen om loonmatiging en flexibiliteit te ruilen voor arbeidsherverdeling. De Nederlandse overheid schiep het gepaste kader van lastenvermindering. Wellicht valt een dergelijk akkoord gemakkelijker te realiseren in Vlaanderen dan in België. De heer Jadot verklaarde op 22 maart in een interview met de Financieel-Economische Tijd dat de Vlaamse en Waalse benadering van het werkgelegenheidsbeleid verschillend zijn, omdat de situatie op het terrein zo verschillend is. De werkloosheidsgraad in Wallonië bedraagt 13 tot 14 procent, in Vlaanderen slechts 6 tot 7 procent, wat vergelijkbaar is met Nederland.

Inzake sociaal-economisch overleg blijven de meeste instrumenten in federale handen. Dit geldt in het bijzonder voor de loonvorming en de reglementering van de arbeidsmarkt. Het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord van 1995 bevatte een passus omtrent een belangrijke fiscale en parafiscale lastenvermindering ten bate van de werkgelegenheid. Het concrete voorstel van maatregelen inzake de vennootschapsbelasting stuitte echter op een Waals veto. In Vlaanderen lijkt meer mogelijk te zijn dan in België.

De verdieping van het Vlaamse sociaal-economisch overleg is aangewezen. Op dit ogenblik verricht het VEV onderzoek hierover. Ik kan nu nog geen gedetailleerd scenario meedelen. Ter illustratie kan ik wel laten zien dat er goede argumenten zijn voor de decentralisering van de loonvorming. Deze is nu te rigide op een brede, federale sokkel gericht. De regionale werkloosheidsgraad in Vlaanderen is veel lager dan in Wallonië en Brussel. Opvallend is dat ook de bruto-uurlonen van de industrie-arbeiders hoger zijn in Wallonië en Brussel. Dat is in strijd met de macro-economische logica.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : U hanteert cijfers tot 1993. Gelden ze op dit ogenblik nog steeds ?

De heer Jan Van Doren : Wij beschikken niet over recentere gegevens. De bruto-wedden van de bedienden in de nijverheid zijn iets meer gelijklopend.

De heer John Taylor : Blijkbaar zijn de verschillen bij de arbeiders groter dan bij de bedienden. Heeft dit te maken met het aandeel van de zware industrie in de Waalse economie ? Beschikt u over een verdeling per sector ?

De heer Jan Van Doren : Ik kan u meer gedetailleerde gegevens bezorgen.

De heer John Taylor : Een opsplitsing volgens de sector is nodig om een goede vergelijking en verantwoorde conclusies mogelijk te maken.

De heer Eddy Schuermans : De verschillen hebben wel degelijk te maken met de sector.

De heer Jan Van Doren : De industrie in Vlaanderen is zeker zo sterk vertegenwoordigd als in Wallonië. Er zijn natuurlijk sectorale verschillen. Er zijn sterkere en zwakkere sectoren.

De heer Wim Van der Beken : Uitgedrukt in percentage van de toegevoegde waarde, heeft Vlaanderen meer industrie dan België als geheel.

De heer Johan Sauwens : Dus meer dan Wallonië.

De heer Jan Van Doren : In Vlaanderen bedraagt het aandeel in de industrie 38 procent, in België gemiddeld 35 procent. Deze getallen moeten nog verder gedifferentieerd worden. In elk geval wordt de macro-economische logica, die gebiedt dat de lonen zich aanpassen aan de vraag op de arbeidsmarkt, te weinig gerespecteerd.

We kunnen dus concluderen dat men zeker klaarheid moet scheppen inzake de optimalisering van het werkgelegenheidsbeleid. Bij de uitvoering van de Vlaamse bevoegdheden is er ook gebrek aan een toekomstgericht instrumentarium voor een beleid ter versterking van het economisch draagvlak. We denken hierbij in de eerste plaats aan fiscale instrumenten en een ruimere fiscale autonomie. Dit geeft trouwens ook de juiste prikkels voor een effectief beleid. Verder moet men de werkloosheidsuitkeringen activeren. Belangrijke hefboomen voor de ondersteuning van jobcreatie, onder meer de loonwig, vallen niet onder de bevoegdheid van gemeenschappen en gewesten. Ten slotte is er ook een economisch evenwichtig en transparant solidariteitsmechanisme nodig. Wanneer men evolueert naar grotere verantwoordelijkheden voor de gewesten en de gemeenschappen op bepaalde terreinen komt dit punt steeds terug. We willen hierover nu geen discussie ten gronde voeren. We willen echter wel aangeven dat er een oversolidariteit is, inzonderheid in het kader van de Financieringswet. Het Waalse Gewest krijgt per hoofd meer middelen dan het Vlaamse Gewest. Wij menen dat de maximale solidariteit zou moeten inhouden dat ieder gewest hetzelfde hoofdelijke bedrag krijgt. Deze situatie zou voor Vlaanderen al een meerinkomst van 13 miljard frank betekenen.

De heer Eddy Schuermans : In Vlaanderen wordt er duidelijk meer gebruik gemaakt van bepaalde tewerkstellingsstatuten zoals Gesco. Zo kan Vlaanderen meer genieten van die trekkingsrechten en van RSZ-vrijstelling. Wordt Vlaanderen nog altijd gediscrimineerd als er met deze situatie rekening wordt gehouden ?

De heer Jan Van Doren : Dit gaat het bestek van de Financieringswet te buiten. Dan moet u kijken naar de sociale zekerheid in haar geheel. Daar zien we een transfer van 110 miljard frank van Vlaanderen naar Wallonië. De cijfers waarover u het heeft, zijn daarin verrekend.

Om nu terug te komen op de Financieringswet : indien Vlaanderen eenzelfde bedrag per hoofd van de bevolking zou ontvangen als Wallonië, dan had het recht op 13 miljard extra in vergelijking met wat het nu krijgt op basis van de Financieringswet. Als we het vergelijken met een situatie van juste retour (elk deelgebied krijgt een bedrag in verhouding tot zijn fiscale bijdragen), dan krijgt Vlaanderen zelfs 45 miljard frank te weinig. Het Duitse systeem van Finanzausgleich werd al vaak naar voren geschoven als na te volgen model, ondermeer door de heer Spitaels, die meende dat Wallonië daardoor beter aan zijn trekken zou komen. Nochtans zou de

toepassing van dit systeem op de Belgische situatie betekenen dat Vlaanderen 24 miljard frank meer zou krijgen. Het Duitse systeem gaat immers nooit verder dan de hoofdelijke gelijkheid.

Sommigen vragen zich af waarom het debat over de staatshervorming altijd terug wordt opgenomen. Staatshervorming is een dynamisch proces. De structuren moeten voortdurend aangepast worden aan de realiteit.

Mevrouw Brigitte Grouwels : In de Financieringswet wordt met meerdere criteria rekening gehouden en niet enkel met het aantal inwoners. De kosten kunnen voor een gewest bijvoorbeeld anders liggen naargelang de geografische situatie. Ik vind dit niet onrechtvaardig. Mijn eerste vraag is dan ook of u de objectieve criteria betwist die in de Financieringswet zijn ingebouwd.

Mijn tweede vraag gaat over het afsplitsen van bepaalde elementen van de sociale zekerheid. De bedoeling daarvan is de kostprijs voor de bedrijven te verlagen. Het is positief dat de bedrijven daarvoor meer ruimte krijgen. Het geld moet echter ergens vandaan komen. Wanneer deze kosten rechtstreeks verhaald worden op de mensen, dan zal dat de koopkracht aantasten. Hebt u het effect daarvan op de economie bekeken ?

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Waaraan denkt u precies wanneer u in het kader van het werkgelegenheidsbeleid spreekt over vertegenwoordigers op internationaal vlak ?

De heer Jos Geysels : Ik wil graag doorgaan op het onderwerp van de communautarisering dat door mevrouw Grouwels is aangesneden. U wil die hanteren als een hefboom voor een loonwigdaling. Het beschikbaar inkomen is echter een ander belangrijk element. Wat als dat negatief beïnvloed wordt ? Hoe ziet u de financiering van de sectoren ? Wat denkt u van gemengde financiering ?

Tenslotte wil ik opmerken dat het onderzoek en het rapport waarnaar u verwezen hebt, het standpunt van een minderheid vormde, dat moet geïnterpreteerd worden als een alternatief voor het standpunt van de meerderheid, namelijk de splitsing van delen van de sociale zekerheid.

De heer John Taylor : U hebt Vlaanderen en België vergeleken met Europa en met het Nederlandse model. Hebt u ook vergelijkende cijfers over de reële inkomens, over het niveau van welvaart in Vlaanderen, België en Nederland ?

We zien de voordelen van het tweepijlersysteem. Maar heeft het VEV ook ideeën over de manier waarop dat moet gefinancierd worden ? Een vermindering van de consumptie zou ook een negatief effect hebben op de economie.

De fiscale autonomie wordt vooral bekeken vanuit het standpunt van de ondernemingen. Hebt u daarvoor concrete suggesties ? Denkt u aan de vennootschapsbelasting of aan fiscale aftrek ? Kunnen we iets doen met de inkomsten die we nu hebben, zoals de BTW-inkomsten of de erfenisrechten, of moet men het hele systeem herdenken ?

De heer Jan Van Doren : De Financieringswet heeft heel wat positieve gevolgen gehad. Zo kwam er meer eigen verantwoordelijkheid voor de gewesten en de gemeenschappen. Er werd gedeeltelijk afgestapt van een geperverteerd dotatief stelsel. Anderzijds werden er nog te veel beperkingen ingebouwd, onder meer door het overgangs- en het solidariteitsmechanisme, waardoor oversolidariteit wordt gecreëerd : Wallonië krijgt per hoofd meer middelen dan Vlaanderen. Uit internationale vergelijking blijkt dat er geen enkel federaal land is waar de solidariteit zo sterk werkt als bij ons. Soms wordt gezegd dat wie raakt aan de bevoegdheden voor sociale zekerheid, ook raakt aan de solidariteit. We mogen echter niet vergeten dat er thans sprake is van oversolidariteit. In wezen zitten we nog steeds opgescheept met een dotatief stelsel.

Er zijn heel wat concrete suggesties mogelijk in verband met de fiscale autonomie. Zo moeten de gewesten en de gemeenschappen fiscale aftrekmogelijkheden krijgen, zowel in de personen- als in de vennootschapsbelasting.

Het rapport van professor Van Rompuy wijkt af van dat van professor Danny Pieters, maar de twee rapporten zijn tevens complementair. Ze benaderen immers de problematiek vanuit een andere invalshoek : het rapport-Pieters vertrekt vanuit een juridische invalshoek en richt zich op homogene bevoegdheden, onder meer voor wat betreft de kinderbijlagen en de gezondheidszorg. Het rapport-Van Rompuy heeft een economische invalshoek : de bevoegdheden moeten blijven zoals ze zijn, maar er wordt gepleit voor een grotere responsabilisering van de gemeenschappen en de gewesten, onder meer inzake werkloosheid. Het rapport-Pieters pleit er anderzijds voor om de handen af te houden van de werkloosheidsproblematiek.

De heer Wim Van der Beken : Ook ik heb concrete suggesties in verband met fiscale autonomie. Zo

kan in het kader van de evolutie naar een kennismaatschappij, naast een materiële investeringsaftrek ook een immateriële investeringsaftrek mogelijk worden gemaakt.

Het BBP per hoofd is bij ons hoger dan het Europese gemiddelde, het is zelfs hoger dan in Nederland. Gelet op de verhouding tussen staatsschuld en BBP zijn we dus een arm land met relatief rijke burgers.

We hebben nog geen sluitend antwoord klaar voor de wijze waarop gezondheidszorg kan gecommunautariseerd worden. Eerst kan een algemene herschikking worden gerealiseerd waarbij algemene middelen naar een alternatieve financiering van gezondheidszorg en kinderbijslagen gaan. Als er geen financiering meer plaatsvindt in de vorm van sociale bijdragen, zal deze herschikking evenwel niet volstaan. Voor de resterende financiering zijn er verschillende alternatieven. Het VEV heeft echter nog geen keuzes gemaakt. We zijn bezig één en ander intern te bekijken in het globale kader van een onderzoek rond het sociaal overleg-model.

De heer Johan Sauwens : Op een aantal vlakken is er nood aan een gedifferentieerd optreden voor de regio's. Er ontstaan problemen omdat er thans in België slechts één fiscaal instrument bestaat. Een voorbeeld : toen ik als minister belast was met monumentenzorg heb ik gestreefd naar een verlaging van de BTW-tarieven voor de restauratie van beschermde monumenten. Restauratiewerken zijn immers erg duur. Het tewerkstellingseffect voor restauratiewerken is bovendien dubbel zo hoog als bij nieuwbouw. De BTW-verlaging werd echter tegengehouden als gevolg van wantrouwen tegenover één gewest.

De heer Jan Van Doren : Een ander voorbeeld zijn de successierechten. Die zijn, voor wat de belastbare grondslag betreft, nog steeds een federale bevoegdheid. Op federaal niveau werd er langdurig over gediscussieerd. Vlaanderen is dan zijn eigen weg gegaan en heeft geopteerd voor een verlaging van de successierechten. Wallonië gaat nu hetzelfde doen. Blijkbaar is het op federaal niveau moeilijker om beslissingen te nemen.

De heer Wim Van der Beken : Een ander voorbeeld zijn de belastingen op bloemen. Hier werd een wafelijzerpolitiek toegepast.

De heer Johan Sauwens : Het zou goed zijn om al de voorbeelden van federaal immobilisme eens op een rijtje te zetten.

U pleit voor een activering van de werkloosheidsuitkering. Is het tweepijlersysteem dan nog houdbaar ? Wat is het effect van een verlaging van de loonkost op de werkgelegenheid ? Wat is het standpunt van het VEV over de arbeidsherverdeling zoals deze in Nederland bestaat ?

De heer Jan Van Doren : We hebben geen concreet voorstel of formule voor de regionalisering van de werkloosheidsuitkeringen uitgewerkt, wel zijn er een aantal elementen, die te maken hebben met activering en responsabilisering, die pleiten om de verantwoordelijkheid bij de gewesten te leggen. Niet enkel de politiek van de gewesten maar ook de federale regering en voor een groot stuk de internationale conjunctuur bepalen echter de werkloosheid. Het is dus de facto een gedeelde verantwoordelijkheid. Dit moet in de bespreking betrokken worden. Men kan niet blijven stellen dat inkomensvervangende uitkeringen zonder enige discussie federaal moeten blijven.

De heer Wim Van der Beken : Verschillende studies behandelen de tewerkstellingseffecten van een loonkostdaling. Op korte termijn spreekt men over een bijkomend werkgelegenheidseffect tussen 0,3 en 0,7 procent bij daling van de loonkost met 1 procent. Gemiddelde is dit dus een elasticiteit van 0,5 procent. Dit percentage wordt overigens ook door de Nationale Bank gehanteerd. Op lange termijn ligt de elasticiteit tussen 1,3 en 1,7 procent. Gemiddeld kunnen we hier spreken van 1,5 procent elasticiteit. Dit wil zeggen dat als we de loonwage terugbrengen tot het gemiddelde van het niveau van Duitsland, Frankrijk en Nederland en we rekening houden met beide voornoemde gemiddelden, er een bijkomende jobcreatie voor België is van 50.000 op korte termijn en 150.000 op lange termijn. Indien we het regionaal bekijken is voor Vlaanderen het objectief, namelijk de halvering van de werkloosheid, geen science fiction meer.

De heer Jos Geysels : Het zou nuttig zijn als de voorzitter de studies van de planbureaus hierover zou opvragen.

De heer Wim Van der Beken : Daarnaast zijn er nog een aantal andere interessante studies, onder meer het model van de Nationale Bank en de studie van professor Abraham over het loonkosteffect in het kader van de EMU.

De heer Johan Sauwens : Wat is het standpunt van het VEV over arbeidsherverdeling ?

De heer Wim Van der Beken : Op verschillende punten van de soepelere organisatie van de

arbeidsmarkt scoren wij lager dan onze buurlanden. Een derde van de jobs in Nederland zijn deeltijds. Dit heeft ook te maken met de manier waarop de integratie van vrouwen op de arbeidsmarkt gebeurd is. In Nederland hebben veel vrouwen zelf gekozen voor deeltijds werk. De situatie in Vlaanderen is moeilijker omdat men minder gemakkelijk mensen kan verplichten over te schakelen van een voltijdse op een deeltijdse betrekking. Ook andere vormen van flexibele arbeid zijn in andere landen beter ontwikkeld, onder andere uitzendarbeid, wat toch vaak een hefboom is om door te groeien naar een vaste job. Wij zijn dus niet tegen deze systemen van arbeidsherverdeling. Ook op het vlak van een betere afstemming van de arbeid op de gezinssituatie kan nog veel gebeuren. Aan onze ondernemers vragen wij steeds om open te staan voor vragen van werknemers in deze zin.

Wij zijn geen voorstander van lineaire vormen van arbeidsduurverkorting. Landen die dit in het verleden frequent hebben toegepast hebben nu de laagste werkgelegenheidsgraad. Deze formule heeft dus bewezen dat ze niet werkt. Het arbeidsaanbod is ook niet homogeen. Een lineaire arbeidsduurverkorting heeft betrekking op alle jobs. Er zijn echter niet evenveel werkzoekenden van elk scholingsniveau beschikbaar. Arbeidsherverdeling die voortkomt uit overleg tussen werkgevers en werknemers kan wel een gunstig werkgelegenheidseffect hebben, te meer daar deze vormen nog niet voldoende ontwikkeld zijn in Vlaanderen.

Mevrouw Brigitte Grouwels : Ik vind de sociaal-economische belangengemeenschap tussen Vlaanderen en Brussel een interessant idee en ik hoop dat we hierover meer kunnen vernemen. Om de systemen tussen Vlaanderen en Brussel te versterken moeten de Vlaamse ondernemers in Brussel meer kunnen wegen op het beleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Situeert u ook dit element bij de sociaal-economische belangengemeenschap tussen Vlaanderen en Brussel ?

De heer Jos Geysels : Ik stel vast dat in Vlaanderen wordt aangedrongen op de splitsing van de gezondheidszorgen omdat men een ander beleid wil. Inzake het economische beleid daarentegen lijken het Vlaamse VEV en het Belgische VBO het in grote lijnen eens, terwijl er wel verschillen zijn op institutioneel vlak. Vanwaar die verschillen als er over het te voeren beleid eensgezindheid is ?

De heer Jan Van Doren : Sommige ondernemers participeren op beide niveaus, maar ieder niveau heeft zijn eigen autonomie.

De heer Wim Van der Beken : U zegt dat ons inhoudelijk pleidooi over de gezondheidszorg niet erg verschillend is.

De heer Jos Geysels : Ik heb mijn vraag verkeerd geformuleerd. Over de gezondheidszorg is er een andere visie op Vlaams dan op federaal vlak. Uw inhoudelijke visie op werkgelegenheid is echter niet anders dan het federaal standpunt.

De heer Wim Van der Beken : Het VEV is in 1926 opgericht als economische exponent van de Vlaamse Beweging. Vorig jaar zijn wij met een project gestart dat de staatsvorming en de staatsstructuur centraal zet in de werking van het VEV. Deze uiteenzetting kadert in dit project. Heel ondernemend Vlaanderen steunt deze visie.

De heer John Taylor : Wilt u de activering van de werkloosheidsuitkering defederaliseren ? Uiteindelijk zegt u dat er op federaal niveau geen sprake is van doorstroming.

De heer Wim Van der Beken : Over het werkloosheidsreglement en de institutionele wijzigingen heeft het VEV nog geen officieel standpunt. Wij denken momenteel na over de activering van de werkloosheidsuitkering. Jan Van Doren heeft al een aantal voorbeelden gegeven hoe de responsabilisering te verhogen. We beschouwen de activering als een belangrijke hefboom voor werkgelegenheid. De nieuwe diensten voor particulieren willen wij niet alleen binnen het PWA-systeem organiseren, maar ook binnen het reguliere systeem. Deze diensten zitten nu volledig in het zwarte circuit.

De heer John Taylor : Maar de activering blijft dus op federaal niveau.

De heer Jan Van Doren : We beschouwen dit niet als een taboe.

De heer John Taylor : U pleit dus niet voor federalisering, maar wel voor overleg.

De heer Jan Van Doren : We moeten een nieuwe en coherente formule uitdokteren zonder iets uit te sluiten.

De heer Wim Van der Beken : Stel dat wij een nieuw systeem ontwikkelen dat op federaal niveau wordt afgeschoten, dan zitten we wel met een probleem.

De heer John Taylor : Zoals met de fiscaliteit.

De heer Jan Van Doren : Creativiteit blijkt inderdaad niet altijd te worden geapprecieerd.

Ik wil nog iets zeggen over de belangengemeenschap Vlaanderen-Brussel. We hebben gisteren een bezoek gebracht aan de Nederlandstalige groep van het Brussels Parlement om er onze visie te verduidelijken en naar haar verzuchtingen te luisteren. Het VEV beschouwt de problematiek rond Brussel als heel belangrijk. Het Brussels Gewest blijven wij als atypisch beschouwen : het heeft een beperkte dimensie en kan daarom niet op gelijke voet beschouwd worden als Vlaanderen en Wallonië. Onze filosofie in het hele debat is dat we sterk moeten samenwerken.

De bedenkingen van de heer Geysels over het VEV en het VBO begrijp ik niet helemaal. Er is een duidelijke maatschappelijke consensus over alle geledingen van de maatschappij heen dat er accentverschillen zijn tussen Vlaanderen en Wallonië. Dat er tussen de partners inhoudelijke verschillen mogelijk zijn doet daar niets van af.

De verslaggever,

Etienne
VAN VAERENBERGH

De voorzitter,

Johan SAUWENS
